

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

RAPORT DE MONITORIZARE

TRANSPARENȚA AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN ANUL 2020

(60 de unități administrativ teritoriale de nivelul întâi și 32 de unități administrativ teritoriale de nivelul al doilea)

 Dezvoltarea
Societății Civile
la nivel local în RM

 Expert-Grup
Centru Analitic Independent

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

CUPRINS

SUMAR

- I. SCOPUL ȘI METODOLOGIA CERCETĂRII
- II. REZULTATELE EVALUĂRII CRITERIILOR DE TRANSPARENȚĂ
  1. Accesul la informație
  2. Participarea în procesul decizional
  3. Achizițiile publice
  4. Administrarea proprietății publice
  5. Bugetarea
  6. Resursele umane
  7. Etica profesională și conflictul de interese
  8. Serviciile sociale
  9. Investițiile, întreprinderile municipale și participarea în societățile comerciale
- III. CONCLUZII GENERALE
- IV. RECOMANDĂRI
- V. CLASAMENTUL DE TRANSPARENȚĂ
  1. Clasamentul orașelor (municipiilor) și satelor (comunelor)
  2. Clasamentul raioanelor

BIBLIOGRAFIE

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

SUMAR

Monitorizarea autorităților publice locale de nivelul întâi și de nivelul al doilea din Republica Moldova ne arată că au fost realizate anumite progrese în ultimii ani, dar și continuă să persiste probleme și deficiențe în asigurarea transparenței în activitatea acestor autorități publice.

Media generală de transparență a 31 de raioane monitorizate este de 42,22%, fiind în creștere în comparație cu media celor patru clasamente de transparență realizate până în prezent de către IDIS „Viitorul”. Media generală a 60 cele mai mari orașe și sate este de 30,44%, în creștere și ea comparativ cu clasamentele anterioare.

Majoritatea autorităților publice locale și raionale pun accent pe respectarea legii privind accesul la informație, deși unele localități continuă să ignore cerințele legale. Per general, constatăm o pondere mai mare a APL-ilor care au răspuns la chestionarul adresat de către IDIS „Viitorul” și anume 93% dintre autoritățile publice raionale și 67% dintre autoritățile publice locale monitorizate. La cererea unei persoane fizice de solicitare a informațiilor publice au răspuns 64% dintre raioane și 40% dintre orașe și sate.

Continuă să nu fie aplicate pe deplin în practică normele de drept, menite să asigure un proces decizional local eficient și transparent. În prezent, procesul de consultare publică a proiectelor de decizii în cadrul autorităților publice locale este unul lacunar și are loc sporadic. Rezultatele arată că circa 1/3 dintre raioane și 1/2 dintre orașele și satele monitorizate nu au organizat consultări publice în anul 2020. Iar, în cazul organizării unor consultări, rezultatele nu sunt aduse la cunoștința publicului.

Autoritățile publice locale aduc la cunoștința cetățenilor prin intermediul paginilor web unele informații privind achizițiile publice, iar alte date, publicul le poate găsi pe platformele electronice de achiziții publice. Rezultatele monitorizării demonstrează o transparență redusă la toate etapele de desfășurare a achizițiilor publice. La etapa finală, 45% dintre raioane și circa 3/4 dintre orașe și sate nu publică rapoartele de monitorizare a executării contractelor de achiziție publică. Iar Darea de seamă anuală privind achizițiile publice de valoare mică nu este publicată de mai mult de 2/3 dintre raioane și 1/2 dintre orașe/sate. Deși nu este o cerință obligatorie în lege, un municipiu publică toate contractele de achiziții publice pe web, iar parțial publică astfel de contracte șase autorități publice locale și trei raionale.

Administrarea patrimoniului public rămâne una dintre zone cu cel mai mic nivel de transparență. Peste 80% dintre autorități publice locale și 100% dintre cele raionale nu aduc la cunoștința publicului rezultatele licitațiilor de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor imobile proprietate a unității administrativ-teritoriale.

Autoritățile publice locale arată un nivel bun de deschidere în ce privește elaborarea bugetului raional și local. Or, circa 2/3 dintre raioane și 1/2 dintre orașe/sate au consultat public proiectul de buget. Rezultate bune se constată și în privința comunicării bugetului adoptat. Peste 80% dintre raioane și 70% dintre orașe și sate au publicat bugetul localității pe web.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Circa 2/3 dintre autoritățile raionale și 3/4 dintre autoritățile locale nu publică pe web rezultatele concursurilor de selecție pentru ocuparea locurilor vacante în anul 2020.

Drept rezultat al monitorizării au fost identificate două raioane care au elaborat și publicat pe paginile web un Cod de etică pentru aleșii locali. Mai mult de 1/3 dintre raioane și 82% dintre orașe/sate nu au publicat documente pentru asigurarea integrității autorităților publice locale.

În jur de 1/2 dintre administrațiile raionale și locale nu au adus la cunoștința publicului informații privind serviciile sociale existente, cu descrierea acestora, indicarea beneficiarilor, condițiilor și a modalității de aplicare pentru persoanele/famiiliile social-vulnerabile.

Activitatea întreprinderilor municipale și societăților comerciale cu pachet majoritar, deținute de către unitățile administrativ – teritoriale, reprezintă un domeniu opac publicului larg. Circa 90% dintre raioane și 85% dintre orașe/sate nu publică pe paginile web analizele financiare anuale ale acestor entități publice, deși în calitate de fondatori și conform cerințelor legale, aveau obligația să comunice publicului astfel de informații.

I. SCOPUL ȘI METODOLOGIA CERCETĂRII

- Dezvoltarea
- Societății Civile
- la nivel local în RM

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” a continuat monitorizarea autorităților publice locale de nivelul întâi și de nivelul al doilea din Republica Moldova (în continuare – autorități publice locale și autorități publice raionale) pentru a **determina nivelul de transparență** în activitatea acestora pentru anul 2020.

În cadrul cercetării au fost evaluate 32¹ de raioane și 60 de unități administrativ teritoriale de nivelul întâi din Republica Moldova, dintre care 40 de orașe (municipii) și 20 din cele mai mari sate (comune) din țară. Unitățile administrativ teritoriale au fost selectate în baza portalului web www.localtransparency.viitorul.org unde se găsesc clasamentele celor mai transparente localități din Republica Moldova, elaborate în perioada 2016-2020 de către IDIS „Viitorul”.

Evaluarea autorităților publice cuprinde nouă zone de transparență cu 56 de indicatori pentru autoritățile publice raionale și 55 de indicatori pentru autoritățile publice locale. Zonele evaluate cuprind competențele și obligațiile cu care sunt investite în mod legal administrațiile raioanelor/localităților, precum și domeniile considerate importante pentru o bună guvernare, care potrivit standardelor internaționale, se supun cerințelor de transparență.

Zonele de transparență	
I	Accesul la informație
II	Participarea în procesul decizional
III	Achizițiile publice
IV	Administrarea proprietății publice
V	Procesul bugetar
VI	Resursele umane
VII	Etica profesională și conflictul de interese
VIII	Serviciile sociale
IX	Investițiile, întreprinderile municipale și participarea în societățile comerciale

Fiecare indicator de transparență a fost evaluat cu acordarea calificativelor: „realizat”, „parțial realizat”, „nerealizat”. În cazul în care în perioada monitorizată administrațiile locale/raionale nu au realizat activități care corespund unor indicatori de transparență indicați în anexe, a fost acordat calificativul „nu este aplicabil”, cu omiterea indicatorului respectiv la calcularea rezultatelor finale. Rezultatele se bazează pe informațiile și datele accesibile publicului, ușor măsurabile și verificabile.

¹ **Remarcă:** Din motiv că pagina web a consiliului raional Sângerei nu a fost funcțională mai mult timp, nefiind posibil de monitorizat nivelul de transparență, raionul Sângerei nu a fost analizat și nu este inclus în clasamentul de transparență.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Calificativ	Semnificație
Realizat	indicator de transparență realizat în proporție de 90% - 100% (ex. <i>autoritatea publică a publicat toate rapoartele de monitorizare a executării contractelor de achiziții publice, atât cele trimestriale/semestriale, cât și cele anuale</i>)
Parțial realizat	indicator de transparență realizat în proporție de 30% - 90% (ex. <i>autoritatea publică a publicat pe pagina web doar 5 anunțuri de participare la procedurile de achiziții publice, însă a desfășurat pe parcursul anului 2020 - 10 proceduri de achiziții</i>)
Nerealizat	indicator de transparență nerealizat sau realizat în proporție de 0% - 30% (ex. <i>autoritatea a publicat un singur proiect de decizie și materialele aferente acestuia, însă pe parcursul anului 2020 au fost aprobate 10 decizii</i>)
Nu este aplicabil	indicator de transparență care nu poate fi evaluat din cauza lipsei activităților respective în perioada monitorizată (ex. <i>autoritatea publică nu a desfășurat nicio licitație de vânzare a bunurilor proprietate publică pe parcursul anului 2020</i>)

Evaluarea transparenței autorităților publice locale și raionale s-a desfășurat în perioada martie - iulie 2021 și a utilizat o abordare cantitativă, fiind realizată în baza următoarelor instrumente:

- chestionare adresate autorităților publice locale, prin care au fost solicitate mai multe informații publice;
- cereri din partea unei persoane terțe, adresate autorităților publice locale, prin care au fost solicitate informații publice în baza Legii privind accesul la informație;
- informații identificate pe paginile web ale autorităților publice locale și ale autorităților publice raionale monitorizate;
- informații de pe portalurile web ale altor autorități publice: (www.declaratii.ani.md, www.cna.md, www.mf.gov.md; www.cancelaria.gov.md, www.actelocale.gov.md, etc.);
- informații de pe portalurile web de achiziții publice: (www.mtender.gov.md, www.achizitii.md, www.e-licitatie.md; www.tender.gov.md);
- informații din Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova (www.legis.md);
- informații de pe alte portaluri web (www.facebook.com, www.youtube.com, etc.);
- informații, articole, investigații din mass-media (www.rise.md, www.zgd.md, www.anticoruptie.md, www.moldovacurata.md, www.interese.md, etc.)

Responsabile de monitorizarea și evaluarea autorităților publice locale și raionale au fost 30 de ONG-uri locale selectate din regiunea Nord, Centru și Sud a Republicii Moldova. În rezultatul evaluării, ONG-le locale au elaborat 30 de rapoarte de monitorizare privind transparența APL-urilor de nivelul I și II, prezentate public și discutate cu administrațiile locale și raionale.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

În baza constatărilor din rapoartele elaborate de către ONG-le locale, IDIS „Viitorul” a elaborat un **raport general**, care cuprinde o sinteză a evaluărilor efectuate, constatările principale, reflectă practicile bune și mai puțin bune privind asigurarea transparenței, precum și recomandările înaintate pentru îmbunătățirea transparenței în activitatea autorităților publice locale și raionale. În plus, **a fost stabilit clasamentul celor mai transparente localități** din Republica Moldova.

Punctajul/scorul final pentru fiecare autoritate publică locală și raională a fost calculat în baza unei formule care a luat în considerare ponderea indicatorilor realizați, ponderea indicatorilor parțial realizați și cea a indicatorilor nerealizați. Astfel, formula aplicată este:

$$\text{Scor final APL} = (\% \text{ indicatori realizați} * 1.0) + (\% \text{ indicatori parțial realizați} * 0.3) + (\% \text{ indicatori nerealizați} * 0)$$

Poziția pe care o ocupă o localitate în clasament ar trebui să arate nivelul său de transparență. Prin urmare, cu cât o localitate se află pe o poziție mai sus, cu atât este mai mic spațiul pentru corupție și netransparență. Însă, nu putem considera o autoritate publică locală extrem de deschisă ca fiind lipsită de corupție și invers. Respectarea adecvată a cerințelor legale duc, de obicei, la un nivel mai scăzut de corupție, dar acestea nu garantează reducerea completă a acesteia.

În esență, acest clasament reprezintă un instrument pentru evaluarea transparenței autorităților publice locale, identificarea problemelor majore, obstacolelor și lacunelor în transparența acestora, ajutorarea lor în eforturile de ridicare a nivelului de transparență.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

II. REZULTATELE EVALUĂRII CRITERIILOR DE TRANSPARENTĂ

1. Accesul la informație

Autoritățile publice locale continuă să utilizeze mai multe instrumente pentru asigurarea transparenței și a accesului la datele cu caracter public. Paginile web oficiale și rețelele sociale populare (Facebook, odnoklassniki) reprezintă cele mai moderne și eficiente instrumente de diseminare a datelor publice. Acestea se completează reciproc, dar pagina web rămâne sursa primordială de publicare și stocare a informațiilor destinate cetățenilor. Autoritățile publice locale utilizează în continuare și panourile informative, însă acestea nu sunt suficiente pentru a garanta cetățenilor accesul la informațiile publice.

Toate 31 de autorități publice raionale monitorizate au pagini web oficiale destinate pentru reflectarea activității administrației publice locale și informarea cetățenilor despre chestiunile publice. Este necesar de a remarca aici că pagina web a consiliului raional Sângerei nu a fost funcțională mai mult timp, nefiind posibil de monitorizat nivelul de transparență, fapt ce a dus la excluderea administrației raionului Sângerei din analiza și clasamentul de transparență.

Pe de altă parte, **3 din cele 60 de orașe și sate monitorizate nu au pagini web, fie sunt nefuncționale** (Corjeuți, Chișcăreni și Ruseștii Noi). Lipsa paginilor web, fie neutilizarea lor, duce la diminuarea nivelului de transparență în activitatea autorității publice locale de nivelul întâi. Acest lucru se datorează lipsei resurselor financiare pentru elaborarea și menținerea unei pagini web la nivel local, precum și insuficiența personalului care să administreze aceste pagini web, să plaseze și să actualizeze permanent informația de pe site.

În scopul facilitării accesului părților interesate la informația privind procesul de elaborare și adoptare a deciziilor de către autoritatea publică, pe pagina web oficială a acestora trebuie create compartimente dedicate transparenței decizionale, care trebuie să conțină informațiile indicate în pct.14 din Hotărârea Guvernului nr.967 din 09.08.2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional.

În rezultatul analizei s-a constatat că nu au compartimente dedicate transparenței decizionale 10% dintre paginile web ale autorităților publice locale (6 orașe și sate) și pagina web a administrației raionului Taraclia. Circa 33% dintre orașe/sate (20) și 19% dintre raioane (6) au completat parțial aceste compartimente, care nu conțineau toate informațiile cerute de legislație.

Circa 18% dintre administrațiile locale (11) și 10% dintre administrațiile raionale monitorizate (3) nu aduc la cunoștință cetățenilor anunțurile despre desfășurarea ședințelor publice, care trebuie să cuprindă data, ora, locul desfășurării și ordinea de zi a acestora. Reieșind din prevederile Legii privind administrația publică locală nr.436/2006, acest anunț este adus la cunoștință cetățenilor cu cel puțin 10 zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin trei zile înaintea celor extraordinare, în cazul ședințelor consiliului raional (art.45) și cu cel puțin cinci zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin trei zile înaintea celor extraordinare, în cazul ședințelor consiliului local (art.16). Aceste obligații au fost respectate

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

de către 20 de raioane (26%) și de către 25 de orașe și sate monitorizate (42%). Parțial, alte opt raioane (28%) și 24 de orașe/sate (40%) anunță cetățenii despre desfășurarea ședințelor publice.

În anul 2020, **șase autorități publice raionale (19%) și 29 de autorități publice locale (48%) nu au adus la cunoștința publicului proiectele de decizii și materialele aferente acestora** până la ședința autorității publice, iar 10 administrații raionale (32%) și 17 administrații locale (28%) parțial au adus la cunoștință astfel de documente. Acest fapt a limitat dreptul și posibilitatea cetățenilor de a cunoaște conținutul proiectelor de acte ce au fost discutate în ședințele autorităților administrației publice raionale și locale. Numai 15 autorități publice raionale (48%) și 14 autorități publice locale (23%) au respectat în totalitate aceste cerințe.

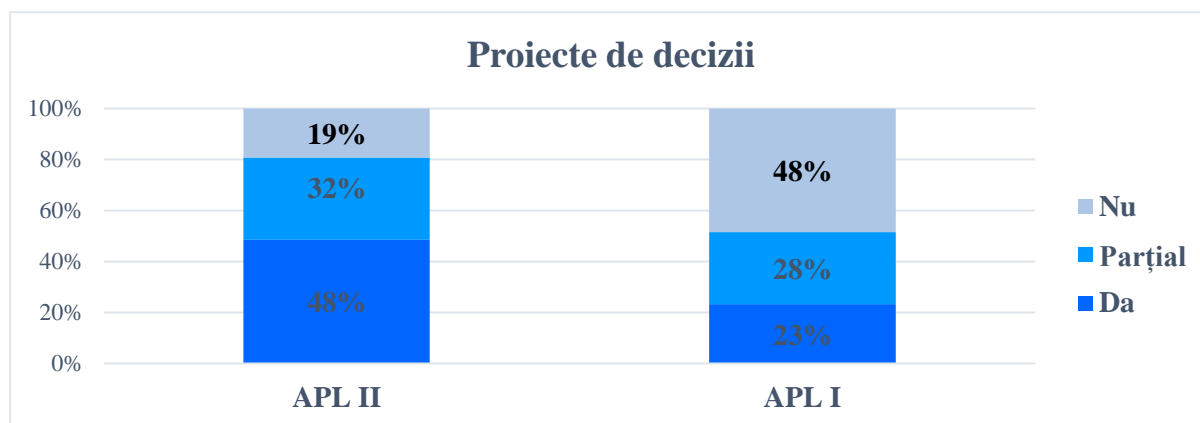

Diagrama 1. Publicarea proiectelor de decizii înaintea ședințelor consiliului local și raional

Accesul la proiectele de decizii este important și din perspectiva participării cetățenilor la procesul decizional. Or, Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2008 stabilește obligația pentru autoritățile publice (art.10) de a asigura accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente acestora prin publicarea obligatorie a lor pe pagina web oficială a autorității publice, prin asigurarea accesului la sediul autorității, precum și prin expediere prin poștă sau prin alte mijloace disponibile, la solicitarea persoanei interesate.

În analiza efectuată, o atenție sporită a fost acordată modului de respectare a legislației privind accesul la informație de către administrațiile raionale și locale. Reieșind din prevederile Legii nr.982/2000 privind accesul la informație, persoanele fizice și juridice au dreptul de a solicita, în baza unei cereri scrise, orice informație, cu excepțiile stabilite de către legislație, aflate în posesia autorităților publice (furnizori de informații), iar acestea din urmă au obligația de a pune la dispoziție aceste informații din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație (în anumite situații termenul poate fi prelungit cu cinci zile lucrătoare).

În acest sens, ONG-le care au efectuat monitorizarea și în unele cazuri IDIS „Viitorul” au expediat chestionare în adresa localităților monitorizate, cu solicitarea mai multor informații publice. **În rezultat, au fost recepționate de la autoritățile publice raionale 28 de chestionare (93%) și 39 de chestionare de la autoritățile publice locale (67%),** cu mențiunea că, din varii motive, nu au fost expediate chestionare la un raion și 2 administrații

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

locale. În cazul a 3 chestionare recepționate de la raioane și 7 chestionare de la autoritățile publice locale nu s-a respectat termenul prevăzut de lege sau acestea au fost completate necorespunzător, fiind multe informații lipsă.

Totodată, la inițiativa ONG-ilor care au efectuat monitorizarea și în unele cazuri a IDIS „Viitorul”, o persoană fizică terță a înaintat cereri către administrațiile publice locale, prin care s-a solicitat o anumită informație publică. Astfel, a fost verificată respectarea de către administrațiile publice a obligației de furnizare a răspunsului la cererile de acces la informații publice. În rezultat, **18 raioane (64%) au răspuns și au furnizat informația solicitată, precum și 22 de orașe și sate (40%)**, cu mențiunea că, din varii motive, nu au fost expediate cereri de acces la informații la 3 raioane și 5 administrații locale. În cazul unui raion și a 5 orașe/sate răspunsul la cererea de acces la informație a fost incomplet sau răspunsul a fost acordat cu depășirea termenului prevăzut de lege.

În total 10 administrații raionale și 33 de administrații locale nu au furnizat informațiile solicitate prin cererea persoanei fizice de acces la informație.

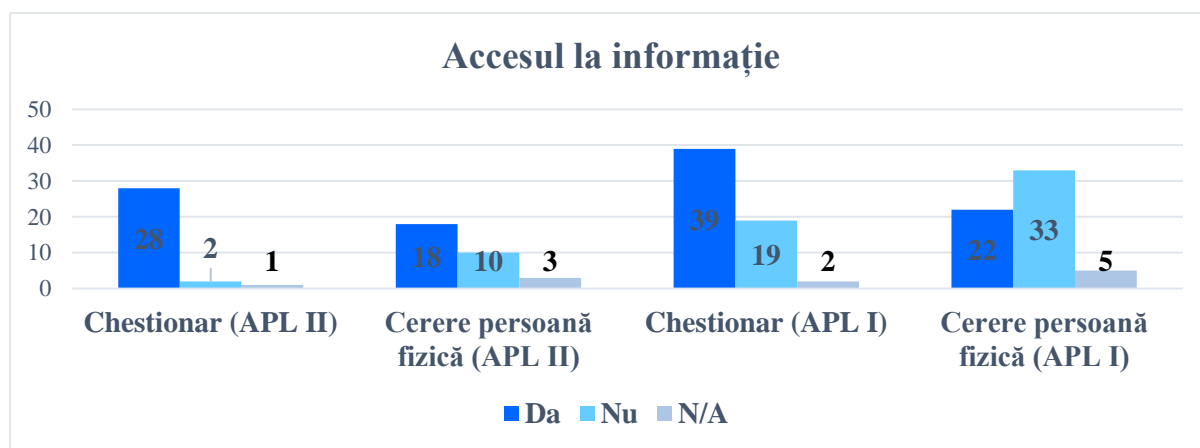

Diagrama 2. Răspunsurile autorităților publice raionale și locale la solicitările de furnizare a informațiilor publice

Cunoaștem că tehnologiile informaționale evoluează rapid, inclusiv sub aspectul solicitării și recepționării informațiilor publice. Legislația Republicii Moldova permite cetățenilor să adreseze cereri de acces la informație și în formă electronică, iar conform Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018 (art.73), autoritățile publice sunt obligate să ofere posibilitatea depunerii petițiilor online prin intermediul propriilor pagini web oficiale, iar petiționarul să primească automat dovada de înregistrare.

În acest context, am analizat dacă există pe paginile web ale administrațiilor publice locale instrumente online, care să permită publicului să depună și să urmărească reclamațiile/cereri lor. În speță, **18 autorități publice raionale (58%) și 25 de autorități publice locale (42%) nu dispun de asemenea instrumente de adresare a petițiilor.** În rest, autoritățile publice locale și raionale monitorizate au prevăzut pe paginile lor web anumite rubrici (formular de completare online) pentru adresarea de petiții/scrisori, de obicei în adresa primarului localității sau a președintelui raionului.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

2. Participarea în procesul decizional

Monitorizarea autorităților administrației publice locale s-a axat pe stabilirea gradului de respectare a transparenței în elaborarea, adoptarea și publicarea actelor normative, precum și implicarea cetățenilor în acest proces.

Rezultatele arată că 10 autorități raionale (32%) și 29 autorități locale (48%) nu au organizat consultări publice în 2020. Dintre autoritățile publice care au organizat consultări, 10 raioane (32%) și 24 de orașe/sate (40%) au organizat parțial consultări publice pentru unele proiecte de decizii și doar 11 raioane (35%) și 7 orașe/sate (12%) au supus consultărilor publice toate proiectele de decizii examinate de către consiliile raionale și locale în 2020.

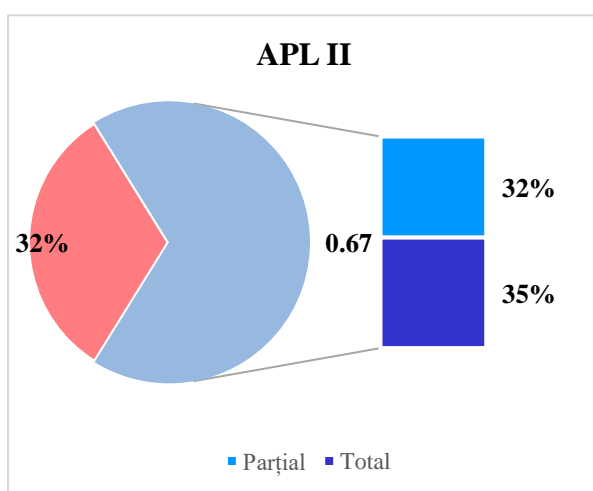

Diagrama 3. Consultările publice în APL II

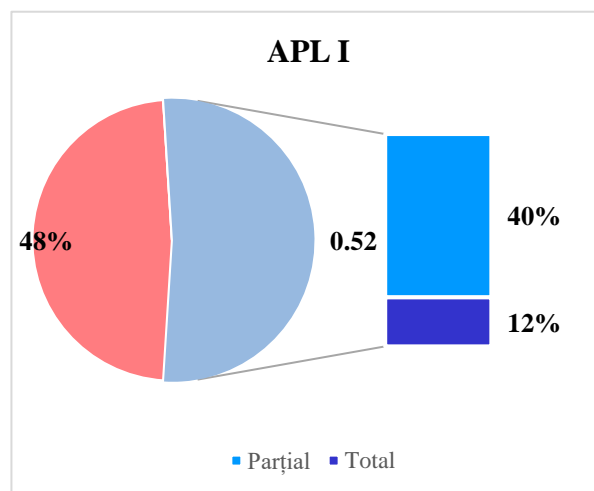

Diagrama 4. Consultările publice în APL I

Trebuie să subliniem faptul că, un șir de anunțuri și proiecte de decizii au fost plasate pe web fără a respecta termenul de 10 zile lucrătoare necesare de acordat pentru consultările publice, fapt ce reprezintă un obstacol în plus pentru cetățeni de a se implica în acest proces și de a înainta recomandări. În plus, anunțurile de consultări publice nu cuprindeau totdeauna astfel de informații importante pentru publicul interesat ca: termenul-limită de prezentare a recomandărilor; modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; numele și datele de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării; alte informații relevante.

O formă eficientă de consultare publică și implicare în procesul decizional o reprezintă crearea pe lângă autoritățile publice locale a unor grupuri consultative de lucru permanente sau ad-hoc, care participă la elaborarea și examinarea proiectelor de decizie. În rezultatul monitorizării au fost identificate patru autorități raionale (Cahul, Strășeni, Telenești și Ungheni) și trei administrații publice locale (Cahul, Comrat și Ungheni) care au instituit astfel de mecanisme instituționalizate de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și societatea civilă.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Participarea publică, deși este esențială în cadrul unei democrații, nu este întotdeauna ușor de realizat. De multe ori este necesară voință politică, perseverență și o anumită dispoziție necesară educării, atât a autorităților, cât și a cetățenilor, pe tema responsabilităților ce le revin într-o democrație. Inactivitatea cetățenilor și slaba participarea cetățenească este un fenomen destul de întâlnit la nivelul întregii țări. Acest lucru nu se datorează legislației (care permite și încurajează participarea publică), ci faptului că oamenii nu își cunosc drepturile pe care le au în relația cu autoritățile publice, iar o mare parte a personalului din cadrul autorităților nu este conștient de obligațiile care îi revin pentru a asigura implicarea cetățeanului în actul decizional.

Implicarea publicului în decizia publică sporește calitatea și aplicabilitatea deciziei, însă aceasta numai în cazul în care participarea este cu adevărat dorită și prețuită de către administrație. În cazurile în care participarea publică este făcută doar pentru a bifa cerințele legislative sau pentru a mima deschiderea și principiile democratice, ea devine o pierdere de bani și timp, atât pentru administrație, cât și pentru public.

După realizarea consultării se vor întocmi și transmite sintezele recomandărilor recepționate din care să reiasă modul în care opiniile factorilor interesați au fost integrate în procesul decizional. Acestea vor fi transmise, în primul rând, participanților la proces, dar și comunității care trebuie să cunoască finalitatea consultării.

Sintezele post consultare, deși pot părea un element nesemnificativ în economia organizării unei consultări publice, au un rol foarte important. Existența lor crește încrederea în utilitatea demersului de participare și în administrația publică. În absența acestor documente apare suspiciunea de „aranjamente”, „manipulare”, apar acuzele de formalism, lipsă de interes real față de opinia cetățeanului. Implicarea publicului nu are sens decât dacă rezultatele acesteia, concretizate în sugestii și comentarii, sunt luate în considerare la luarea deciziei, chiar dacă nu sunt incluse în totalitate în decizia finală.

Rezultatele monitorizării ne arată că **24 de raioane (77%) și 57 de orașe și sate (95%) nu au întocmit sinteze ale recomandărilor recepționate în rezultatul organizării consultărilor publice**. Șase raioane și două autorități publice locale au întocmit astfel de sinteze pentru unele dintre consultările publice organizate. Doar raionul Strășeni și municipiul Bălți au întocmit aceste sinteze și le-au plasat pe web pentru a fi aduse la cunoștința cetățenilor.

Autoritățile administrației publice raionale și locale sunt restanțiere la întocmirea și aducerea la cunoștința publicului a rapoartelor privind transparența în procesul decizional. **Doar opt orașe/sate (Bălți, Cahul, Chișinău, Codru, Dondușeni, Fălești, Orhei, Ungheni) și 14 raioane au plasat pe web Raportul de transparență pentru anul 2020.**

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Pe parcursul monitorizării au fost identificate raioane și localități care au înregistrat video/audio ședințele Consiliului raional/local și le-au stocat în arhiva web (site-ul localității și/sau pe portalul youtube.com). În anul 2020 au fost identificate 12 autorități raionale care au publicat pe pagina web aceste înregistrări video/audio (șase în totalitate și șase parțial), inclusiv au fost 29 de administrații locale (18 în totalitate, iar 11 - parțial). De regulă, aceste înregistrări video/audio ale ședințelor Consiliului raional/local au fost înregistrate de mass-media locală/alte persoane și postate pe canalul de Youtube și doar o mică parte dintre autorități au posibilitățile tehnice și resursele necesare pentru înregistrarea acestor ședințe și publicarea materialelor video/audio pe pagina web a autorității publice.

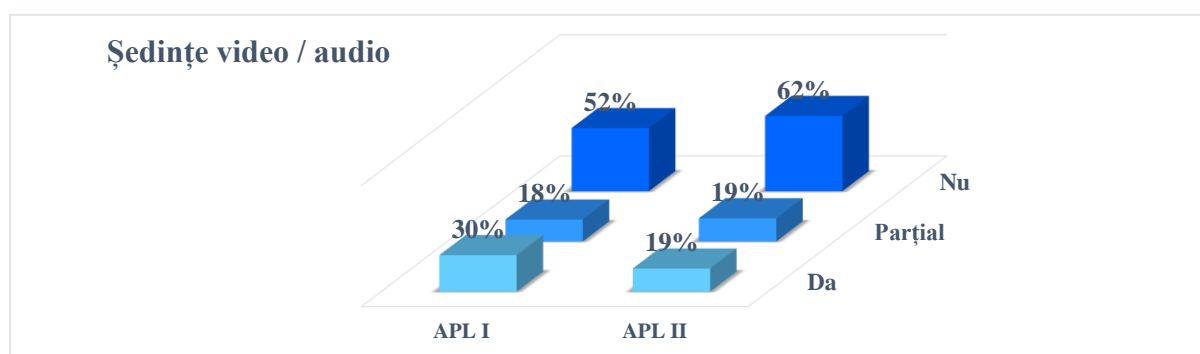

Diagrama 5. Informarea cetățenilor prin instrumente video/audio referitor la ședințele Consiliului raional și local

În ce privește publicarea deciziilor Consiliului local, se atestă un grad destul de ridicat de realizare a acestei obligații de către autoritățile publice locale. Rezultatele monitorizării ne arată că în 2020 au informat publicul despre deciziile adoptate 28 de raioane (23 în totalitate și 5 parțial) și 49 de orașe/sate (31 în totalitate și 18 - parțial). De remarcat că din data de 28.10.2018 toate autoritățile administrației publice raionale/locale sunt obligate să-și publice actele în „Registrul de Stat al Actelor Locale” (www.actelocale.gov.md). În speță, o parte dintre autoritățile locale indică expres pe paginile lor web linkurile către deciziile adoptate și publicate pe www.actelocale.gov.md, pentru a facilita accesul cetățenilor și a descărca din spațiul disponibil al paginii web oficiale.

Tot mai multe autorități utilizează rețelele sociale pentru implicarea cetățenilor și diseminarea informațiilor publice. Astfel, **30 de raioane și 53 de orașe și sate au pagini oficiale pe Facebook unde plasează anunțuri și informații utile cetățenilor**. Unele dintre aceste pagini necesită a fi completate cu mai multe informații cu caracter public (7 raioane și 9 orașe/sate).

3. Achiziții Publice

Monitorizarea transparenței achizițiilor publice vizează toate etapele de achiziții publice, inclusiv etapa de planificare, lansarea achiziției, de atribuire a contractului de achiziție, dar și cea de implementare și monitorizare a executării contractelor de achiziții publice.

Astfel, a fost evaluat dacă autoritățile administrației publice locale au adus la cunoștința publicului planul anual de achiziții publice, anunțurile de participare, anunțurile de atribuire (rezultatele procedurilor de achiziții publice), rapoartele de monitorizare a executării

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

contractelor, dările anuale de seamă privind achizițiile de valoare mică, dar și publicarea contractelor de achiziții publice pe pagina web. Deși, publicarea contractelor de achiziții publice nu este o obligație legală, totuși, această demonstrează un nivel înalt de transparență și este o practică aplicată de către unele autorități publice locale din țară.

În conformitate cu prevederile actuale ale cadrului normativ național în domeniul achizițiilor publice, autoritățile contractante nu au obligația de a publica pe pagina sa web toate documentele sus-nominalizate. Mai mult, o parte dintre aceste documente sunt publicate obligatoriu de către autoritățile publice în sistemul electronic de achiziții MTender și, prin urmare, accesibile publicului (anunțurile de participare, documentația de atribuire, rezultatele procedurii de atribuire a contractelor de achiziții publice). Prin urmare, în cazul procedurilor de achiziții, care obligatoriu se desfășoară electronic prin sistemul MTender (licitația deschisă, COP), am monitorizat dacă cel puțin autoritatea locală anunță lansarea unei achiziții prin publicarea link-ului către sistem, fără a dubla publicarea anunțului de participare și a documentației de atribuire.

De altfel, asigurarea transparenței achizițiilor publice este un principiu care stă la baza achizițiilor publice, fiind prevăzut la art. 7 al Legii privind achizițiile publice nr.131/2015. Cu toate că transparența achizițiilor publice a sporit odată cu dezvoltarea sistemului MTender, totuși, sunt încă o serie de funcționalități tehnice lipsă, inclusiv modulul de contractare. În plus, majoritatea achizițiilor publice de valoare mică și documente precum Planul anual de achiziții, rapoartele de monitorizare a contractelor, nu sunt disponibile în sistemul electronic. Iar, pagina web a autorității publice locale rămâne instrumentul cel mai accesibil comunității locale, alături de panoul informativ, rețelele sociale și grupuri în diverse aplicații mobile.

Suplimentar, la pct.15 subpct.20¹) din Regulamentul cu privire la paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua internet (Hotărârea Guvernului nr.188/2012), pagina-web oficială a autorității administrației publice va cuprinde date privind achizițiile publice, care vor include planul anual de achiziții, anunțuri de intenție, rezultate și alte informații de interes public relevante domeniului.

Astfel, **25 de autorități raionale (80,7%) au asigurat publicarea pe pagina web a planului de achiziții publice pentru anul 2020.** Iar, în ceea ce privește autoritățile publice locale de nivelul întâi, din cele 60 monitorizate, doar 33 APL-uri (55%) au publicat planul de achiziții. Respectiv, **45% dintre APL-urile de nivelul întâi nu au publicat pe pagina web planurile de achiziții pentru anul 2020.**

În ceea ce privește publicarea contractelor de achiziții publice, dintre toate APL-urile monitorizate, **o singură autoritate locală a publicat integral toate contractele de achiziții publice din anul 2020 – Primăria mun. Cahul. Alte 6 orașe/sate (10%) și 3 raioane (9,7%) au publicat parțial contractele de achiziții pe pagina web.** Unul dintre motivele cel mai frecvent invocat de către APL-uri este faptul că aceasta nu este o obligație prevăzută de lege.

La etapa de monitorizare a executării contractelor de achiziții publice, nu toate autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și doi au dat dovadă de transparență, deși,

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

elaborarea și publicarea pe pagina web a rapoartelor de monitorizare a executării contractelor de achiziții publice (semestrial și anual) este o obligație conform pct. 21 subpct.16) din Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru în domeniul achizițiilor publice din cadrul autorităților publice locale (HG nr.10 din 20.01.2021). Iar, în conformitate cu pct. 46 al aceluiași act normativ, rapoartele respective trebuie să includă informații cu privire la etapa de executare a obligațiilor contractuale, cauzele neexecutării, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate, mențiuni cu privire la calitatea executării contractului etc. Ulterior, rapoartele se vor publica obligatoriu pe pagina web oficială a autorității contractante, iar în lipsa acesteia – pe pagina web oficială a autorității ierarhic superioare căreia i se subordonează sau a autorității administrației publice locale de nivelul al doilea.

Rezultatele monitorizării arată că, **aproape jumătate dintre autoritățile raionale (45,2%) nu au respectat normele legale privind publicarea pe pagina web a rapoartelor semestriale și anuale de monitorizare a executării contractelor de achiziții implementate în anul 2020.** Iar, la nivel administrațiilor orașelor/satelor, nivelul de transparență este și mai redus. Astfel, **44 dintre cele 60 APL-uri monitorizate sau 73,4% nu au asigurat publicarea rapoartelor de monitorizare a contractelor de achiziții în anul 2020.**

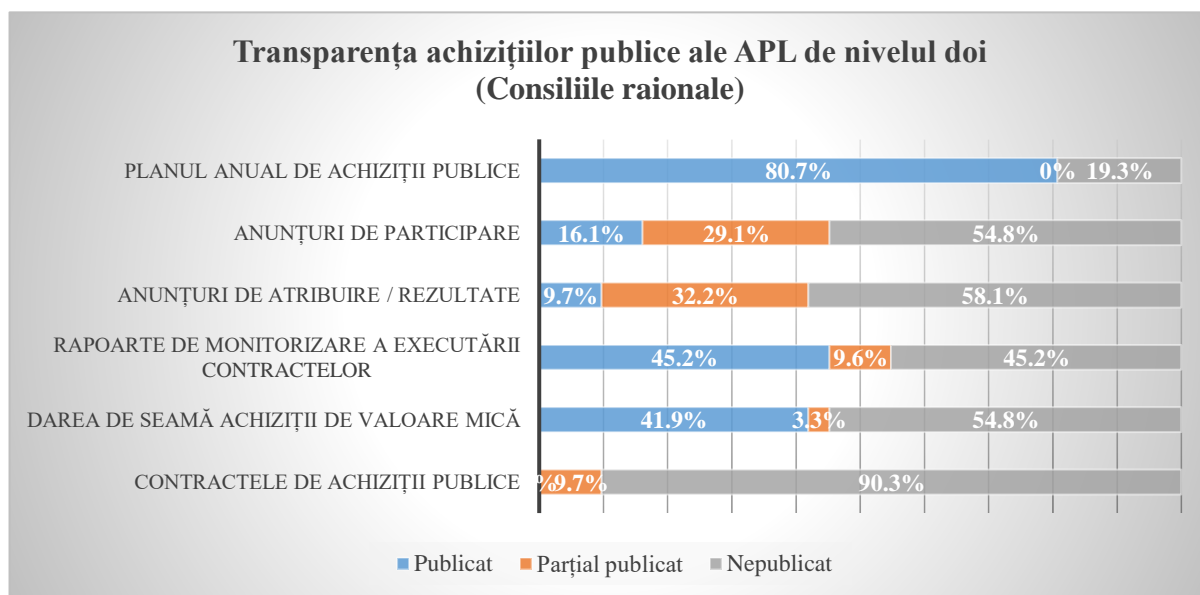

Diagrama 6. Transparența achizițiilor publice la nivel local în anul 2020 (APL II)

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

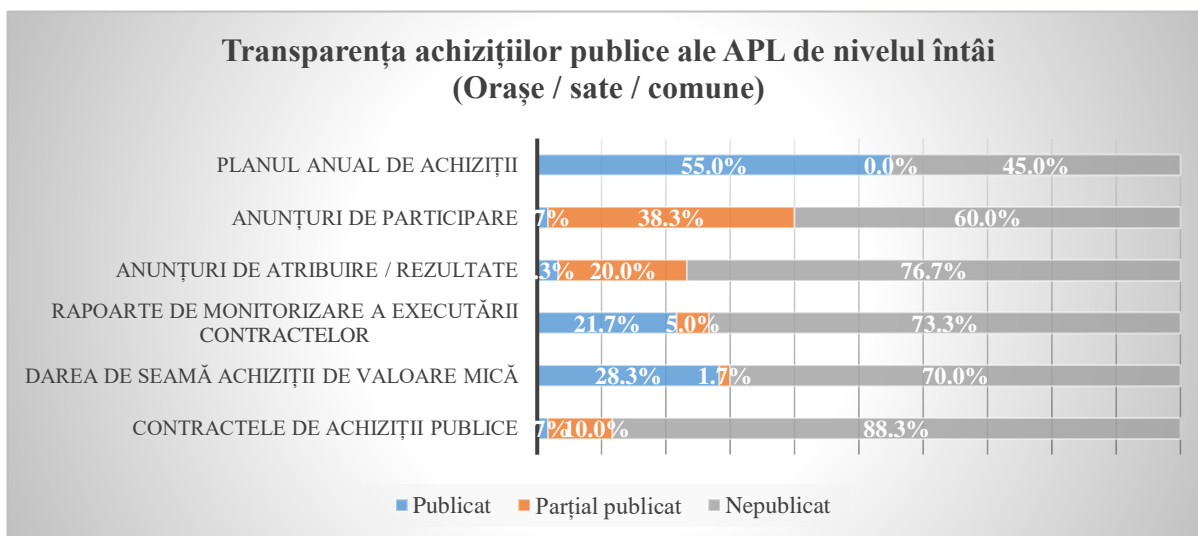

Diagrama 7. Transparența achizițiilor publice la nivel local în anul 2020 (APL I)

Conform metodologiei, a fost analizat și nivelul de transparență la anunțurile de participare și anunțurile de atribuire. Monitorizarea a cuprins nu doar achizițiile desfășurate de către autoritățile publice prin procedurile de licitație și cererea ofertelor de prețuri (cele mai utilizate proceduri), dar și achizițiile publice de valoare mică.

Autoritățile publice nu au obligații expres prevăzute în cadrul legal de a publica pe pagina web informații despre achizițiile publice de valoare mică. Cu toate acestea, Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 665/2016, stabilește expres în pct.4 că la realizarea achizițiilor publice de valoare mică, autoritatea contractantă asigură utilizarea eficientă a resurselor financiare, transparența, obiectivitatea și imparțialitatea procesului de achiziție și încrederea publică față de acesta. Suplimentar, conform pct. 13 din același Regulament, la atribuirea contractului de achiziție publică de valoare mică autoritatea publică trebuie să asigure minimalizarea riscurilor pentru autoritatea contractantă, eficiența achiziției, dar și tratamentul egal, imparțial și nediscriminatoriu în privința tuturor ofertanților și operatorilor economici.

La nivel local, achizițiile de valoare mică au o pondere semnificativă în totalul achizițiilor desfășurate (uneori chiar și 70-80%). Lipsa transparenței, pe lângă faptul că este contrară legislației în domeniu, este și un factor care generează riscuri înalte de corupție, și anume scheme de aranjare și fraudare a achiziției publice și respectiv delapidarea banului public. Luând în considerare faptul că achizițiile publice presupun utilizarea banilor publici, iar beneficiarii finali ai lucrărilor publice executate, serviciilor publice prestate și a bunurilor procurate sunt cetățenii, se impune o transparență maximă și a achizițiilor de valoare mică.

Cu toate acestea, rezultatele monitorizării relevă că **doar 41,9% dintre consiliile raionale au publicat pe pagina web Darea de seamă anuală cu privire la achizițiile de valoare mică, și doar 28,3% dintre administrațiile orașelor/satelor au asigurat publicarea dării de seamă privind achizițiile de valoare mică pentru 2020.**

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Trebuie să remarcăm și unele bune practici în ceea ce privește transparența achizițiilor publice la nivel local. Astfel, **un APL de nivelul întâi a asigurat transparența achizițiilor publice în proporție de 100%, având toți indicatorii realizați: Primăria mun. Cahul (100%)**. La fel, sunt APL-uri care utilizează diferite instrumente moderne prin care comunică cetățenilor informații din procesul de achiziție publică (rețele sociale – Facebook).

În concluzie, rezultatele monitorizării relevă că etapa de planificare din procesul achizițiilor publice este cea mai transparentă, urmată de etapa de monitorizare a executării contractelor de achiziții publice. Etapa de lansare a procedurilor și cea de comunicare a rezultatelor este cea mai puțin transparentă. De subliniat că acest proces se desfășoară electronic pentru licitațiile deschise și COP-uri și, prin urmare autoritățile publice anunțurile, documentația și alte informații în sistemul MTender. Iar, transparența achizițiilor de valoarea mică este una medie.

Rezultatele monitorizării arată că **APL-urile de nivelul doi (consiliile raionale) sunt mai transparente comparativ cu APL-urile de nivelul întâi (administrațiile orașelor/satelor)**. Astfel, autoritățile raionale au realizat indicatorii de transparență pe achiziții publice în proporție de 32,3% comparativ cu administrațiile orașelor și satelor care au realizat indicatorii în proporție de doar 19,5%. Similar arată și ponderea indicatorilor nerealizați, 53,7% indicatori nerealizați pentru administrațiile raionale versus 68,9% indicatori nerealizați pentru administrațiile orașelor/satelor.

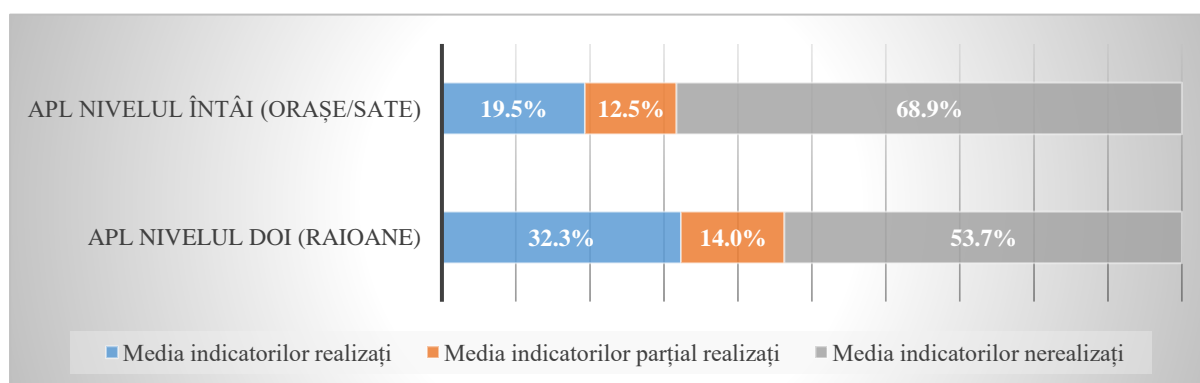

Diagrama 8. Transparența achizițiilor publice – APL nivelul întâi versus APL nivelul doi, anul 2020

4. Administrarea proprietății publice

În conformitate cu legislația în domeniu, administrarea proprietății publice se efectuează în conformitate cu principiile eficienței, legalității și transparenței. Respectiv, vânzarea/locățiunea/arenda bunurilor, proprietate a unității administrativ-teritoriale, se face, conform legii, prin licitație publică/concurs public. Acest proces presupune mai multe etape, fiind monitorizate în prezentul raport doar faptul publicării pe pagina web de către administrațiile raionale și locale a anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor/concursurilor și rezultatele acestor licitații/concursuri.

Cu referire la transparența anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor/concursurilor privind vânzarea/locățiunea/arenda bunurilor proprietate a UAT, constatăm că **doar 27% dintre administrațiile raionale și 32% dintre administrațiile orașelor/satelor au asigurat**

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

publicarea anunțurilor. Iar în ceea ce privește publicarea rezultatelor acestor licitații/concursuri cu bunurile proprietate a UAT, consiliile raionale demonstrează o lipsă totală de transparență. Or, am constatat că **nicio autoritate publică raională nu a publicat rezultatele licitațiilor/concursuri cu bunurile proprietate a UAT desfășurate în anul 2020.** Concomitent, **doar circa 9% dintre autoritățile locale de nivelul întâi au asigurat publicarea acestor rezultate (Bălți, Cimișlia, Orhei, Rezina, Cahul).** De menționat că, 5 autorități ale administrației raionale (CR Ocnîța, CR Strășeni, CR Ungheni, CR Florești și CR Căușeni) și 4 autorități locale (Durlești, Fălești, Trușeni și Căușeni) nu au avut pe parcursul anului 2020 licitații/concursuri/negocieri directe de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor proprietate a UAT. Respectiv, indicatorii au fost calificați ca „neaplicabili”, fiind excluși de la calculele finale, conform metodologiei.

În cazul administrațiilor raionale, indicatorul cu cel mai înalt nivel general de transparență este cel care constă în publicarea pe pagina web a consiliilor raionale a documentele de politici privind dezvoltarea social-economică a raionului (strategii, prognoze, planuri, programe). Astfel, rezultatele monitorizării arată că **circa 84% de consilii raionale au disponibile pe pagina web astfel de planuri/strategii.**

Iar, în ceea ce privește publicarea listei persoanelor înscrise pentru atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit, am constatat că **o singură autoritate locală de nivelul întâi a asigurat parțial acest lucru - Primăria mun. Bălți. Celelalte 53 APL-uri (98,1%), pentru care indicatorul a fost aplicabil, nu au asigurat publicarea listei respective.** De asemenea, 6 dintre cele 60 APL-uri de nivelul întâi monitorizate au menționat în răspunsul la chestionar că nu există o asemenea listă la nivel de autoritate (Strășeni, Ocnîța, Măgdăcești, Durlești, Cricova, Cahul).

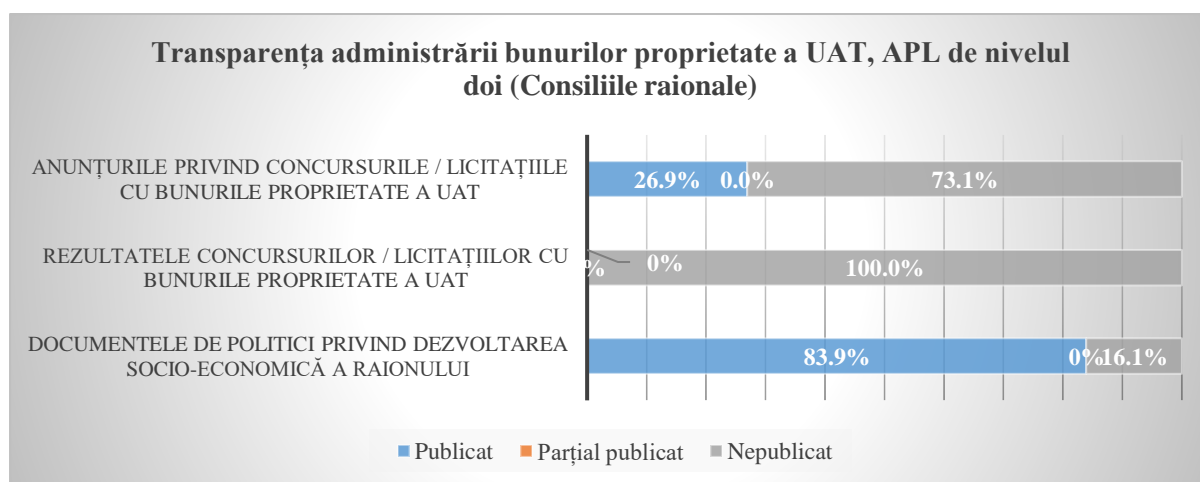

Diagrama 9. Transparența în administrarea proprietății publice la nivel local, 2020 (APL II)

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Transparența administrării bunurilor proprietate a UAT, APL de nivelul întâi (Orașe / sate / comune)

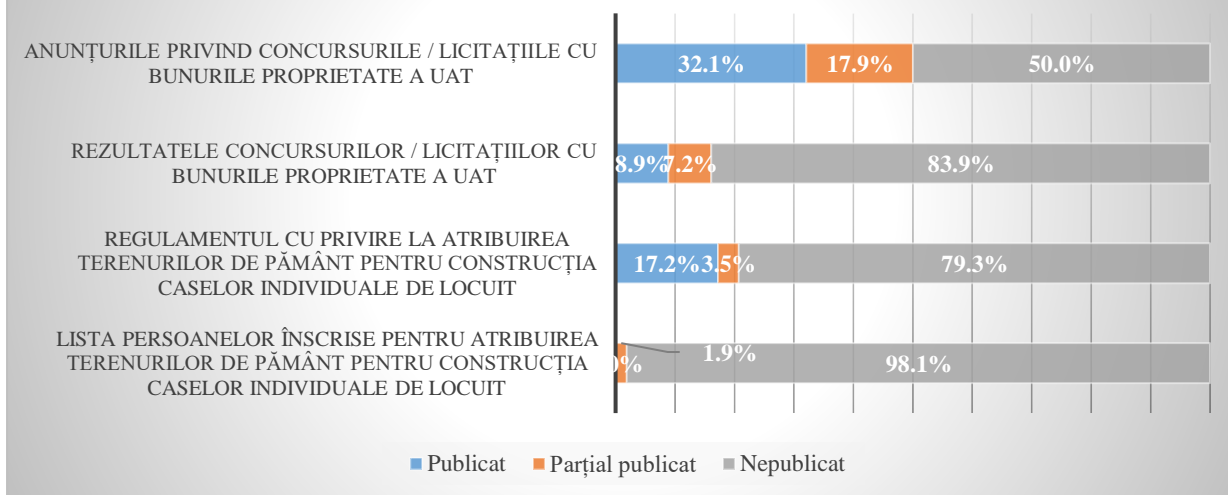

Diagrama 9. Transparența în administrarea proprietății publice la nivel local, 2020 (APL I)

Drept urmare a monitorizării transparenței acestui proces prin prisma indicatorilor prevăzuți în metodologie, în general, putem spune că administrarea proprietății publice este un domeniu cu o transparență redusă și foarte redusă. De exemplu, la etapa de comunicare a rezultatelor concursurilor/licitațiilor, transparența lipsește cu desăvârșire la nivelul autorităților administrației raionale. Astfel, în anul 2020, niciun consiliu raional nu a publicat aceste rezultate. Iar, ponderea APL-urilor de nivelul întâi care au asigurat transparența rezultatelor acestor licitații/concursuri este una extrem de mică și constituie circa 9%.

Totodată, am constatat lipsa de transparență la nivelul administrațiilor orașelor/satelor în ceea ce privește listele persoanelor înscrise pentru atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit. 98,1% APL-uri nu au publicat lista pe pagina web.

5. Procesul bugetar

Transparența procesului de elaborare, adoptare, administrare și executare a bugetelor publice (raionale și locale) este unul dintre principiile care stă la baza administrării finanțelor publice, fiind prevăzut de legislația în domeniu. Astfel, Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar – fiscale nr.181/2014 stabilește la art. 12 principiul transparenței financiare. Conform acestui principiu, bugetele se elaborează, aprobă și se administrează în mod transparent, având la bază: un proces bugetar, bazat pe un calendar bugetar și pe proceduri transparente, precum și o informație bugetară cuprinzătoare, elaborată și prezentată publicului într-o manieră clară și accesibilă. Așadar, respectarea transparenței nu este doar un principiu de bună guvernare, dar este o cerință legală obligatorie pentru orice autoritate publică. Doar prin asigurarea transparenței, finanțele publice vor fi utilizate eficient, iar nivelul corupției va fi diminuat.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Potrivit Open Budget Index 2019², Republica Moldova cu un scor de 57 de puncte din 100, s-a situat pe locul 39 din 117 în clasamentul mondial al transparenței bugetare. Rezultatul indică faptul că țara noastră oferă informații bugetare limitate. Republica Moldova stă cel mai prost la capitolul participarea publicului în procesul bugetar, reușind să obțină doar 4 puncte din 100. Aceasta înseamnă că nu se reușește implicarea cetățenilor în procesul de elaborare a bugetului.

Monitorizarea a cuprins toate etapele de la elaborarea până la executarea bugetului, fiind analizat nivelul de deschidere al administrației raionale și locale și de asigurarea posibilității de participare a publicului la procesul de planificare a bugetului localității, precum și de aducere la cunoștință a bugetului adoptat și informației despre utilizarea banilor publici.

Cu toate că publicarea și consultarea proiectului de buget este prevăzute de către legislație, rezultatele monitorizării arată că doar jumătate dintre administrațiile orașelor/satelor **(51,7%) au publicat pentru consultări publice proiectul de buget pentru 2021**. Și, într-o proporție mai mare de către autoritățile administrației raionale. Astfel, **21 din cele 31 de consilii raionale (67,7%) au asigurat transparența și consultarea proiectului de buget raional**. Consiliile raionale din Călărași, Edineț, Taraclia și Ungheni nu au respectat prevederile legale privind publicarea și consultarea proiectului de buget raional pentru anul 2021.

În ceea ce privește transparența la etapa aprobării și publicării bugetului aprobat, am constatat un nivel de transparență mai înalt, dar nu suficient, având în vedere că este o cerință legală obligatorie. Așadar, **83,9% dintre autoritățile administrației raionale și 70% dintre autoritățile locale au publicat bugetul pentru 2021 aprobat**. Administrațiile publice locale din Briceni, Orhei, Drochia, Otaci, Larga, Chișcăreni, Congaz, Copceac, Corjeuți, Cupcini, Zaim, Vulcănești și altele nu au asigurat publicarea bugetului aprobat pentru 2021. La fel și administrațiile raionale din Taraclia, Râșcani, Căușeni și Briceni.

Rezultatele monitorizării transparenței la etapa de executare a bugetului relevă o transparență mai înaltă a administrațiilor raionale comparativ cu cele locale. Astfel, **46,7% dintre administrațiile orașelor/satelor și 67,7% dintre administrațiile raionale au asigurat publicarea pe pagina web a raportului anual privind executarea bugetului pentru 2020**.

În ceea ce privește asigurarea transparenței bugetării participative de către APL-urile de nivelul întâi, deși numărul celor care implementează acest instrument (de ex. Chișinău, Bălți, Cimișlia, Cahul, Florești, Budești, Ialoveni, etc.), totuși, transparența este una extrem de redusă. Astfel, **doar 2 APL-uri au publicat pe pagina web proiectele depuse de către cetățeni în cadrul bugetării participative și proiectele câștigătoare selectate (Primăria mun. Cahul și Primăria orașului Călărași – integral, iar Primăria orașului Leova – parțial)**.

² [Open Budget Survey Moldova 2019 | International Budget Partnership](#)

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

De menționat că, deși puține, sunt autorități locale care au asigurat transparența procesului bugetar în proporție de 100%, inclusiv: CR Cahul, CR Cantemir, CR Cimișlia, CR Criuleni, CR Rezina, CR Soroca și Primăria mun. Cahul. Autoritățile menționate au realizat integral toți indicatorii de transparență la capitolul buget.

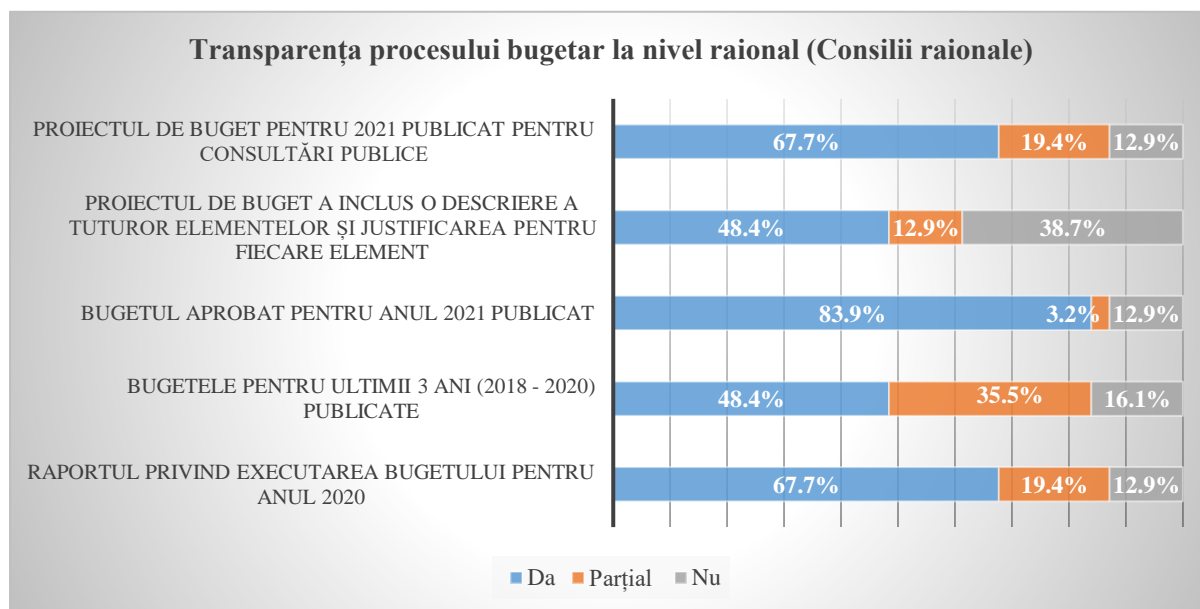

Diagrama 10. Transparența procesului bugetar la nivel local, anul 2020 (APL II)

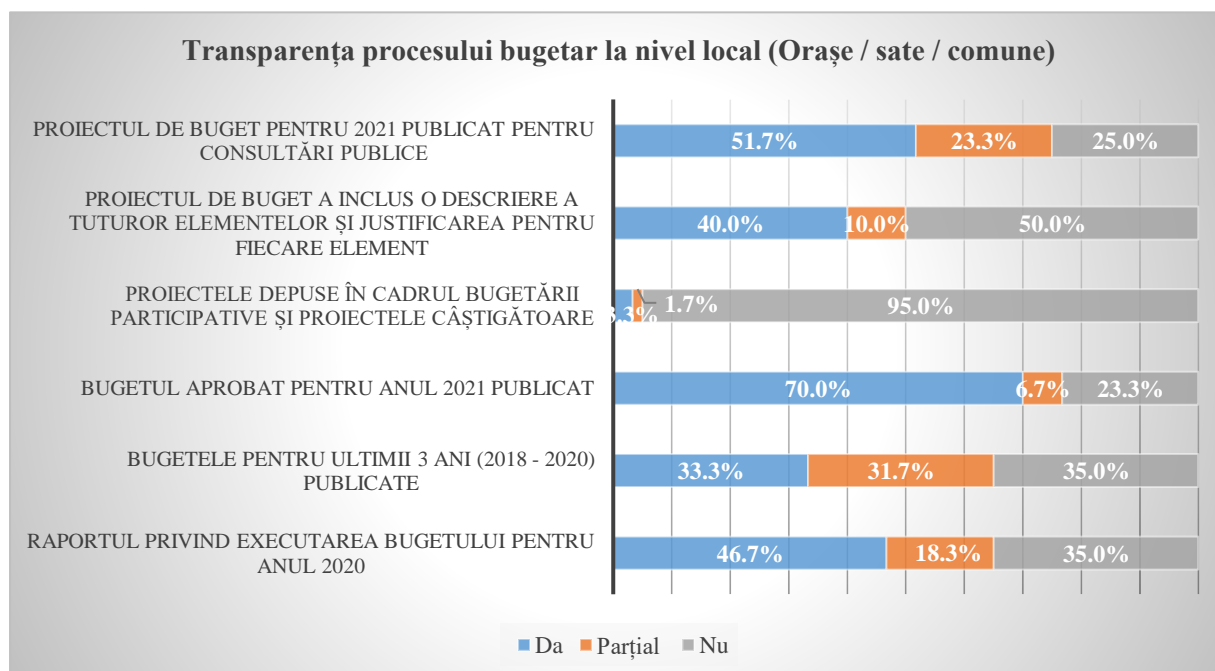

Diagrama 11. Transparența procesului bugetar la nivel local, anul 2020 (APL I)

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

6. Resursele umane

Politica de promovare profesională și de dezvoltare a resurselor umane în autoritățile administrației publice raionale și locale are la bază principiul selectării și angajării cadrelor în serviciu pe bază de concurs și într-un mod transparent.

Monitorizarea zonei respective s-a axat preponderent pe nivelul de asigurare de către administrația raională și locală a accesului publicului la informațiile ce se referă la selectarea și angajarea cadrelor în serviciu public. În speță, Regulamentul cu privire la ocuparea funcției publice prin concurs, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.201/2009 prevede obligația publicării pe pagina web a autorității publice (și panoului informativ) a anunțului cu informații privind condițiile de desfășurare a concursului (pct.7), lista candidaților admiși la concurs (pct.17), rezultatele concursului (pct.43), precum și alte informații despre concursurile pentru ocuparea funcțiilor publice.

În rezultatul analizei constatăm că **20 dintre autorități publice locale (36%) și două autorități publice raionale (6%) nu publică pe web funcțiile vacante existente în serviciul public**, incluzând descrierea postului pentru funcția vacantă și cerințele de calificare față de candidații pentru funcțiile vacante (în satul Măgdăcești, orașele Briceni, Cupcini și Râșcani nu au fost organizate concursuri pentru ocuparea funcțiilor publice în anul 2020). Această obligație este realizată de către 32 de autorități publice locale (57%) și 26 de autorități publice raionale (84%). Unele autorități publice publică pe web doar câteva anunțuri sau au utilizat doar panoul informativ pentru comunicarea funcțiilor vacante (satul Copceac și Trușeni, orașul Ștefan Vodă și Strășeni, raioanele Cahul, Florești și Ștefan Vodă).

Rezultatele concursurilor de selecție nu sunt publicate pe paginile web de către 21 de autorități raionale (68%) și 42 de autorități locale (76%). Aici trebuie să subliniem cele patru localități sus nominalizate, în care nu au fost organizate concursuri pentru ocuparea funcțiilor publice, plus municipiul Strășeni, unde concursurile anunțate nu s-au finalizat cu angajarea candidaților. Rezultatele concursurilor de selecție sunt comunicate parțial sau prin intermediul panoului informativ de către 7 raioane și 11 orașe/sate.

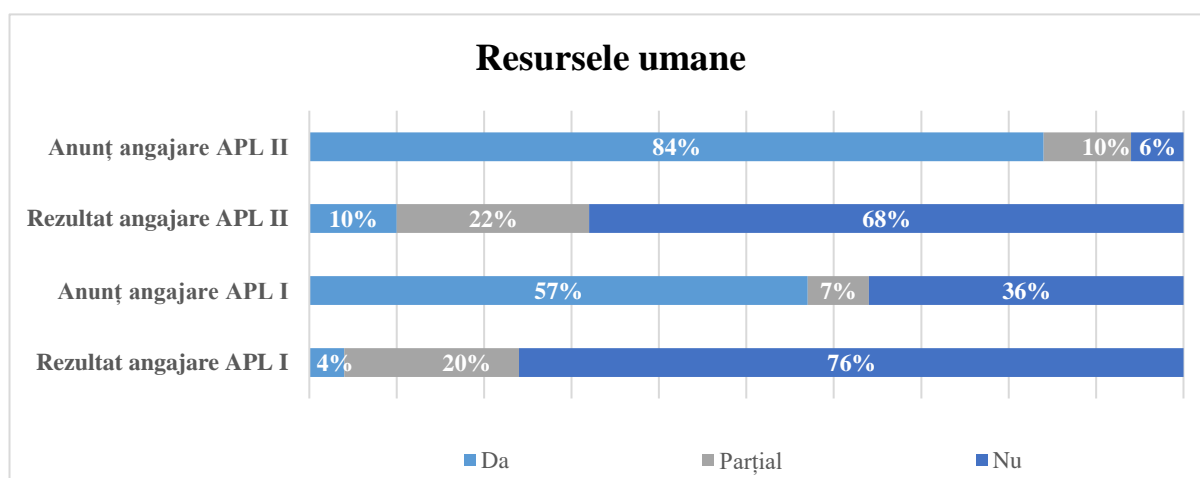

Diagrama 12. Transparența concursurilor pentru ocuparea funcțiilor vacante în autoritățile publice raionale și locale

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Doar Consiliile raional Basarabeasca, Cimișlia, Strășeni și Primăriile municipiului Bălți și Orhei au publicat pe web toate rezultatele concursurilor pentru ocuparea funcțiilor publice organizate în anul 2020.

7. Etica profesională și conflictul de interese

Cadrul legal autohton privind integritatea a fost completat și îmbunătățit în ultimii ani cu legi și Hotărâri de Guvern, care pun în responsabilitățile autorităților publice naționale și agenților publici realizarea unui șir de măsuri de asigurare a integrității instituționale (neadmiterea, denunțarea manifestărilor de corupție și protecția avertizorilor de integritate, respectarea normelor de etică și deontologie, respectarea regimului conflictelor de interese, regimul cadourilor etc). În acest sens, autoritățile trebuie să dispună de regulamentele sau alte informații referitor la denunțarea manifestărilor de corupție; proceduri privind recepționarea, înregistrarea și examinarea în condiții de confidențialitate a dezvăluirilor interne ale practicilor ilegale și a avertizărilor de integritate depuse de către angajații autorităților publice locale; Coduri de etică; registre de evidență (a cadourilor, riscurilor etc.); alte instrumente de integritate.

Analiza efectuată arată că **21 dintre autoritățile publice raionale (68%) și 56 dintre autoritățile publice locale (93%) nu au publicat pe pagina web un Cod de etică pentru angajații acestor autorități publice**. Astfel de coduri de etică au publicat pe web 10 raioane (Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Leova, Orhei, Râșcani, Strășeni) și patru orașe (Călărași, Glodeni, Ialoveni și Strășeni).

Constatăm că, autoritățile publice locale sunt restanțiere la elaborarea și publicarea Codului de etică pentru aleșii locali, care ar conține norme de comportament și responsabilități pentru consilieri, primari și viceprimari, președinți și vicepreședinți de raion. **Nici un oraș/sat monitorizat nu a publicat un Cod de etică pentru aleșii locali, iar la nivel de raion doar consiliile raionale din Leova și Râșcani au astfel de coduri pe paginile web.**

Procesul de monitorizare s-a axat și pe existența planurilor, strategiilor, ghidurilor, altor documente privind asigurarea integrității în cadrul autorităților publice raionale și locale. În acest sens, **49 de orașe/sate (82%) și 11 administrații raionale (35%) nu au elaborat și publicat documente pentru asigurarea integrității**. Numai 11 unități administrativ teritoriale de nivelul întâi și 21 UAT de nivelul doi au elaborat și publicat unele instrumente de integritate, precum Planuri locale de acțiuni anticorupție și de integritate, rapoarte privind implementarea planurilor locale anticorupție, Registrul online de evidență al cadourilor și al beneficiarilor acestora, componența Comisiei de evidență și evaluare a cadourilor, Regulamentul privind avertizorii de integritate etc.

Analiza paginilor web scoate în evidență lipsa mecanismelor de raportare a comportamentului lipsit de etică și a faptelor de corupție în cadrul autorităților publice. Astfel, **26 de raioane (84%) și 53 de orașe/sate (83%) nu au adus la cunoștința publicului mecanismele de raportare a actelor de corupție**. Din unitățile administrativ teritoriale de nivelul doi care au astfel de mecanisme, raioanele Criuleni, Fălești, Leova, Râșcani și Strășeni au instituit linie telefonică anticorupție și/sau formular online de raportare a ilegalităților. La nivelul

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

autorităților publice locale, municipiile/orașele Bălți, Cahul, Chișinău, Fălești, Taraclia au instituit astfel de mecanisme anticorupție.

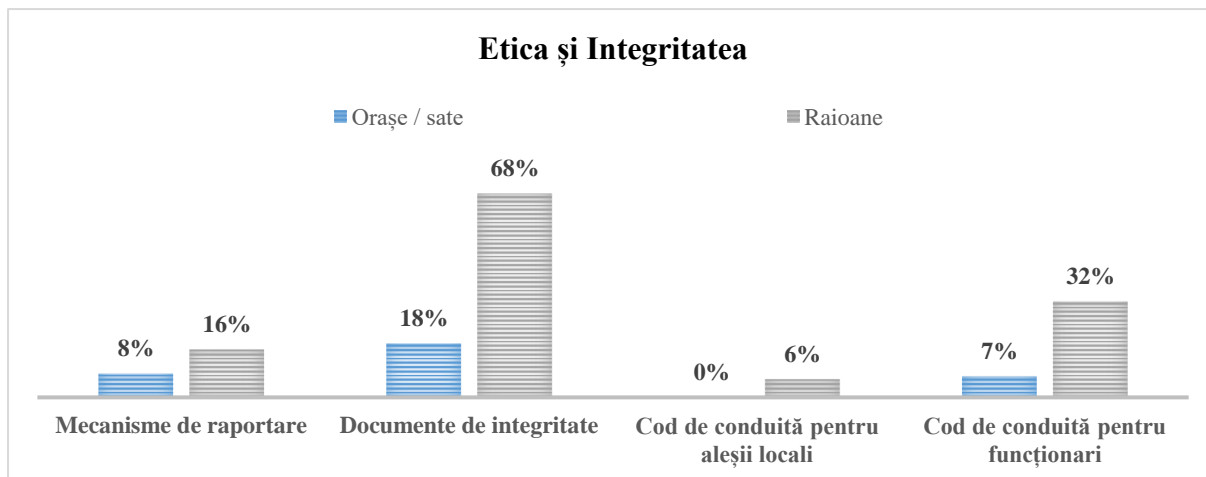

Diagrama 13. Instrumente anticorupție la nivel raional și local

8. Serviciile sociale

Monitorizarea serviciilor sociale s-a axat pe deschiderea informațiilor pentru persoanele/famiiliile vulnerabile din comunitate în ce privește tipurile de servicii sociale existente în unitatea administrativ-teritorială, modalitatea de aplicare și accesul pentru un potențial beneficiar.

Un număr mare de autorități publice raionale (14/45%) și autorități publice locale (33/55%) nu a adus la cunoștință nici o informație privind serviciile sociale existente. Parțial, aceste informații au fost comunicate de către 12 raioane și 19 orașe/sate. Doar cinci autorități raionale și opt autorități locale au adus la cunoștința publicului astfel de informații, cu descrierea acestor servicii, indicarea beneficiarilor, condițiilor și modalitatea de aplicare pentru persoanele/famiiliile social-vulnerabile.

În unele raioane există o practică bună de a crea pagini web separate pentru Direcțiile de asistență socială din cadrul consiliilor raionale unde plasează informații necesare beneficiarilor acestor servicii sociale (raioanele Fălești, Soroca și Ungheni).

Administrațiile din 23 raioane (74%) nu au adus la cunoștința publicului numărul beneficiarilor de ajutor social și pentru perioada rece a anului și sumele achitate. Parțial, au adus la cunoștință astfel de informații patru administrații raionale și doar consiliile raionale Anenii Noi, Cantemir, Edineț și Fălești au făcut public pe web numărul beneficiarilor și sumele achitate.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

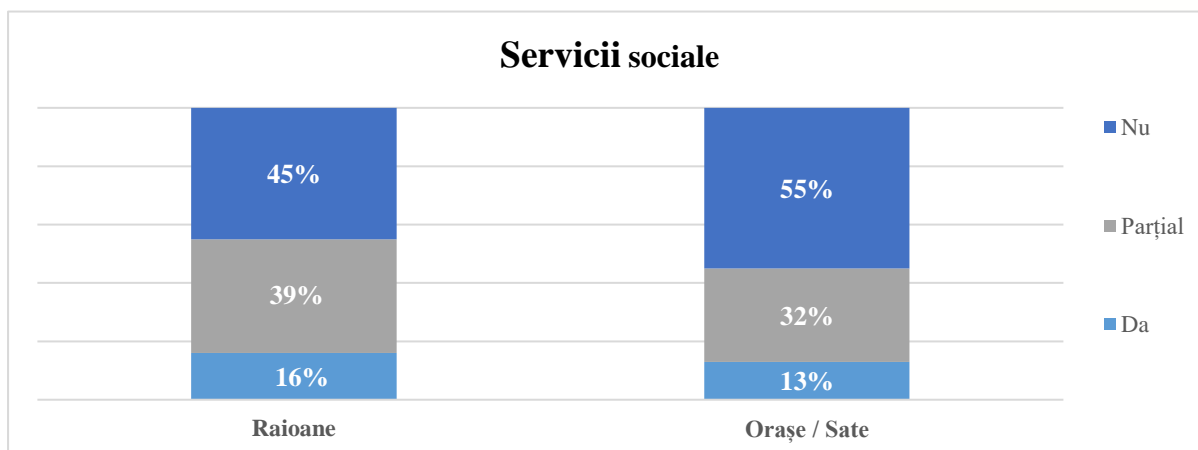

Diagrama 14. Transparența serviciilor sociale la nivel raional și local

9. Investiții, întreprinderi municipale și participarea în societățile comerciale

Monitorizarea a cuprins analiza transparenței activității și rezultatelor obținute în urma implementării proiectelor de asistență, ale căror beneficiari sau executanți au fost autoritățile administrației publice raionale și locale.

Analiza efectuată ne arată că puține autorități publice locale comunică pe web datele privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, cu furnizarea informațiilor prevăzute în Hotărâri ale Guvernului nr.188/2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet (pct.15 subpct.13).

Doar 11 autorități publice raionale (4 total/7 parțial) și 28 autorități publice locale (10 total/18 parțial) publică pe web informații despre proiectele de asistență, cu mențiunea că într-un oraș și sat nu fost implementate proiecte de asistență în anul 2020. Însă, **20 de raioane (64%) și 30 de orașe/sate (52%) nu publică informații despre activitățile și rezultatele obținute în urma implementării proiectelor de asistență.**

Aceste rezultate pot fi cauzate și de dispersarea informațiilor despre proiectele realizate în mai multe rubrici ale paginilor web sau pe rețelele de socializare, fapt ce face dificilă identificarea acestor informații. În acest sens, pentru facilitarea accesului cetățenilor, e necesar de creat rubrici speciale pe web, care să fie completate și actualizate cu date privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică.

Plus la aceasta, s-a monitorizat nivelul de deschidere a administrațiilor raionale și locale în ce privește administrarea corporativă a întreprinderilor municipale și a societăților comerciale cu pachet majoritar deținute de către unitatea administrativ – teritorială. Or, potrivit Legii nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (art.18), raportul anual al întreprinderii (care cuprinde și analizele financiare anuale) este obligatoriu de plasat pe pagina web oficială a întreprinderii și pe pagina web oficială a fondatorului.

În rezultat, **26 de raioane (90%) și 46 de orașe și sate (85%) nu publică pe pagina web analizele financiare anuale ale întreprinderilor municipale și ale societăților comerciale**

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

cu pachet majoritar, deținute de către unitatea administrativ – teritorială. Parțial, astfel de informații sunt publicate de către un raion și cinci orașe/sate, iar raionul Strășeni și Cantemir, precum și orașul Cimișlia, Hâncești și Strășeni publică toate analizele financiare anuale ale entităților sus-nominalizate. Este necesar de subliniat că opt unități administrative monitorizate (două raioane și șase orașe/sate) nu dispun de întreprinderi municipale și societăți comerciale cu pachet majoritar.

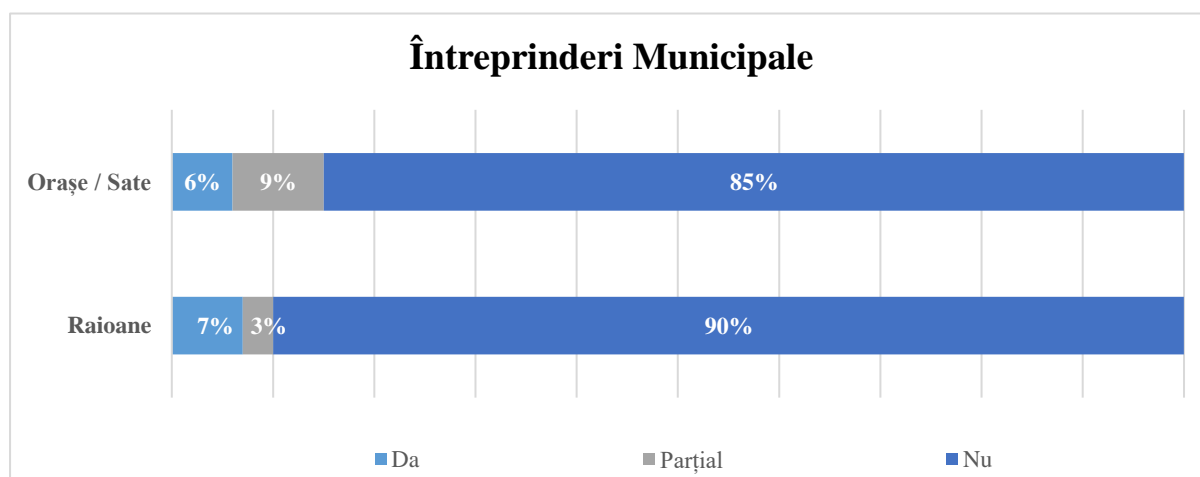

Diagrama 15. Transparența analizelor financiare anuale ale Întreprinderilor Municipale

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

III. CONCLUZII

1. Pornind de la faptul că anul 2020 a fost un an dificil, cu pandemia creată de Covid 19, care a influențat activitatea autorităților administrațiilor publice locale în întreaga țară, rezultatele monitorizării ne arată că nivelul de transparență la nivel local cunoaște un anumit progres. Media generală de transparență obținută de către cele 31 de raioane este de 42,22%, iar cele 60 de orașe și sate monitorizate au acumulat o medie de 30,44%.
2. Doar trei sate monitorizate nu dispun de pagini web, în rest, administrațiile publice locale și raionale au pagini web unde au posibilitate să reflecte activitatea acestora și să informeze cetățenii despre chestiunile publice. Lipsa acestui instrument, fie neutilizarea lui, duce la diminuarea nivelului de transparență în activitatea autorităților publice locale și raionale. Complementar, circa 97% de raioane și 87% de orașe/sate utilizează rețele sociale, preponderent Facebook, pentru interacțiune și comunicare cu publicul.
3. Majoritatea paginilor web existente nu cuprind toate informațiile obligatorii prevăzute de cadrul normativ național. Plus la aceasta, multe pagini web sunt dificile în utilizare pentru un cetățean simplu, care cu greu poate găsi informațiile care îl interesează.
4. Administrațiile publice locale și raionale au dat dovadă de deschidere la solicitările de acces la informație din partea persoanelor fizice și juridice, deși mai este loc de îmbunătățiri la acest capitol. La chestionarul adresat de către ONG-le care au efectuat monitorizarea, după caz, IDIS „Viitorul”, care tot poate fi considerată o solicitare de informații, au răspuns 93% dintre autoritățile publice raionale și 67% dintre autoritățile publice locale monitorizate, iar la cererea unei persoane fizice au răspuns 64% dintre raioane și 40% dintre orașe și sate.
5. Nivelul de respectare al transparenței la elaborarea și adoptarea deciziilor raionale și locale, precum și implicarea cetățenilor în acest proces, rămâne a fi unul destul de jos. Circa 32% dintre autoritățile publice raionale și circa 48% dintre autoritățile publice locale nu au organizat consultări publice în anul 2020. Procesul consultărilor publice este influențat și de nepublicarea tuturor proiectelor de decizii pe paginile web. Astfel, 48% dintre orașe/sate și 19% dintre raioane nu au adus la cunoștința cetățenilor proiectele de decizii, iar 32% APL I și 28% APL II au publicat doar unele proiecte de decizii pe paginile web.
6. În cazul organizării consultărilor publice, autoritățile publice nu aduc la cunoștință rezultatele acestor consultări, sinteza recomandărilor (95% dintre orașe/sate și 77% dintre raioane), propunerile fiind respinse cu justificarea acestei decizii.
7. Autoritățile publice locale sunt restanțiere în asigurarea implicării cetățeanului în actul decizional, nefiind identificate și informate părțile interesate de examinarea proiectelor de decizii care le pot afecta, nu sunt create grupuri și consilii consultative pe lângă autoritățile publice locale, care participă la elaborarea și examinarea proiectelor de

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

- decizie. Circa 74% dintre administrațiile raionale și 75% dintre administrațiile locale nu au creat astfel de mecanisme de consultare cu publicul.
8. Ședințele consiliului local și raional nu sunt înregistrate și publicate în format audio/video, fapt ce împiedică o informare mai largă a cetățenilor despre chestiunile examinate și adoptate la aceste ședințe. Înregistrarea și publicarea tuturor ședințelor este realizată doar de către 30% dintre raioane și 19% dintre orașe/sate.
  9. Informațiile privind desfășurarea și rezultatele procedurilor de achiziții publice, documentele de achiziții la fiecare etapă a achizițiilor publice, sunt publicate selectiv sau nu sunt publicate pe paginile web ale administrațiilor publice locale și raionale. Autoritățile publice omit să publice pe paginile web anunțurile de participare (60% dintre orașe/sate și 52% dintre raioane), anunțurile de atribuire (77% dintre orașe/sate și 58% dintre raioane), rapoartele de monitorizare privind executarea contractelor de achiziție publică (73% dintre orașe/sate și 45% dintre raioane) și Darea de seamă anuală privind achizițiile publice de valoare mică (70% dintre orașe/sate și 55% dintre raioane). La acestea se mai adaugă mai multe unități administrativ teritoriale de nivelul întâi și doi care publică parțial, doar unele documente de achiziții din categoriile menționate mai sus. În special lipsesc informațiile privind achizițiile de valoare mică.
  10. Deși nu este o obligație de publicare a contractelor de achiziții publice, constatăm mai multe practici pozitive în acest sens, care necesită să fie continuate și preluate de către alte autorități publice. Contractele de achiziții publice din anul 2020 au fost publicate parțial de către municipiul/orașul/satul Bălți, Briceni, Ceadâr-Lunga, Fălești, Strășeni, Varnița și raioanele Criuleni, Strășeni, Telenești. Doar municipiul Cahul a publicat toate contractele de achiziții publice pe web.
  11. Administrarea proprietății publice reprezintă o zonă de transparență cu mari lacune și deficiențe. Autoritățile publice locale și raionale nu publică pe paginile web anunțurile privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale și omit să aducă la cunoștință pe paginile web informațiile cu privire la rezultatele licitațiilor. Anunțurile nu sunt publicate de 73% dintre raioane și 50% dintre orașe și sate, iar rezultatele nu sunt aduse la cunoștința publicului de 100% dintre raioane și 84% dintre orașe și sate.
  12. În mare parte, autoritățile publice supun consultărilor proiectul bugetului raional (68%) și local (52%) sau cel puțin publică anunțurile de organizare a consultărilor publice și/sau a proiectul bugetului (19% dintre raioane și 23% dintre sate/orașe). Însă, implicarea și participarea publicului în procesul bugetar scade din cauza că cetățenilor nu le este facilitată înțelegerea cifrelor din proiectul bugetului. Or, 39% dintre raioane și 50% dintre orașe/sate nu au adus la cunoștința cetățenilor o justificare a veniturilor și cheltuielilor prognozate.
  13. Deși cadrul normativ național prevede obligația publicării pe pagina web a autorităților publice a unui șir de informații referitoare la concursurile de selecție pentru locurile

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

- vacante existente în serviciul public, aceste cerințe nu sunt realizate de către toate localitățile monitorizate. Funcțiile vacante nu sunt publicate pe web de către 6% dintre raioane și 36% dintre orașe și sate, iar rezultatele concursurilor de selecție nu sunt publicate de către 68% dintre autoritățile raionale și 76% dintre autoritățile locale.
14. Autoritățile publice locale sunt restanțiere în realizarea măsurilor de asigurare a integrității instituționale. Rezultatele monitorizării ne arată că 35% dintre raioane și 82% dintre orașe/sate nu publică pe paginile web regulamentele sau alte informații referitoare la denunțarea manifestărilor de corupție, procedurile privind recepționarea, înregistrarea și examinarea în condiții de confidențialitate a dezvăluirilor interne ale practicilor ilegale și a avertizărilor de integritate, registrele de evidență (a cadourilor, a riscurilor) etc. Totodată, nici un oraș sau sat monitorizat nu are publicat un Cod de etică pentru aleșii locali și doar consiliile raionale din Leova și Râșcani au astfel de coduri pe paginile web. În plus, 84% dintre raioane și 83% dintre orașe/sate nu au adus la cunoștința publicului mecanismele de raportare a actelor de corupție.
  15. Administrațiile publice locale nu aduc la cunoștința publicului programele de asistență socială adoptate, informații despre serviciile sociale furnizate de către unitatea administrativ-teritorială și modalitatea de aplicare pentru un potențial beneficiar. Rezultatele monitorizării arată că 45% dintre autoritățile publice raionale și 55% dintre autorități publice locale nu au adus la cunoștință nici o informație privind serviciile sociale existente.
  16. Cele mai multe dintre autorități publice raionale și locale nu publică informații despre activitățile și rezultatele obținute în urma implementării proiectelor de asistență (64% dintre raioane și 52% dintre orașe și sate). Aceste rezultate pot fi cauzate și de dispersarea informațiilor despre proiectele realizate în mai multe rubrici ale paginilor web sau pe rețelele de socializare, fapt ce face dificilă identificarea acestor informații.
  17. Se constată un nivel redus de deschidere al administrațiilor publice în ce privește publicarea analizelor financiare anuale ale întreprinderilor municipale și ale societăților comerciale cu pachet majoritar, deținute de către unitățile administrativ – teritoriale. Deși legea cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală prevede obligația plasării acestor analize financiare pe paginile web ale fondatorilor, rezultatele monitorizării arată că 90% dintre raioane și 85% dintre orașele și satele monitorizate nu realizează această cerință legală.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

IV. RECOMANDĂRI

În baza constatărilor obținute din monitorizarea transparenței autorităților publice raionale și locale, sunt formulate o serie de recomandări care pot ajuta la ridicarea nivelului de transparență a acestor autorități publice. Recomandările din monitorizările anterioare ale autorităților publice locale sunt actuale și în prezent.

Accesul la informație

1. Reiterăm importanța și necesitatea de a dispune de pagini web, de a le completa și actualiza permanent, acestea fiind pentru autoritățile publice raionale și locale un instrument eficient de diseminare a informațiilor publice. În acest sens, sunt necesare următoarele acțiuni:
  - identificarea resurselor financiare din bugetul de stat, raional, local, proiecte, granturi de la donatori etc. pentru a crea și menține pagini web la nivelul administrațiilor raionale și locale (soluția optimă și corectă ar fi o descentralizare financiară reală);
  - modernizarea paginilor web existente pentru a facilita navigarea cetățenilor și analiza informațiilor publice;
  - instruirea periodică a personalului responsabil de aducerea la cunoștința cetățenilor a informațiilor publice;
  - identificarea unor modalități viabile de externalizare a serviciilor de întreținere a portalurilor web, publicare și actualizare a informațiilor;
  - completarea paginilor web cu toate informațiile prevăzute în actele normative naționale.
2. Autoritățile publice locale trebuie să creeze pe paginile web compartimente dedicate transparenței decizionale și să le completeze în scopul facilitării accesului părților interesate la informația privind procesul de elaborare și adoptare a deciziilor.
3. Portalurile web ale autorităților publice locale trebuie să ofere posibilitatea de adresare online a petițiilor și cererilor de acces la informație către conducerea autorității, cu respectarea procedurii de petiționare stabilite de către legislația în vigoare și cerințele prevăzute în Legea privind accesul la informație.
4. Paginile web trebuie să conțină informații depline privind programul de lucru al autorității publice și subdiviziunile sale, cu indicarea zilelor și orelor de audiență ale funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor și a documentelor oficiale.
5. Cetățenii trebuie informați permanent și în timp util despre următoarea ședință a autorității publice și să le fie comunicată agenda subiectelor ce vor fi examinate la ședință. Anunțul despre desfășurarea ședinței trebuie comunicat în termenii prevăzuți de legislație (cu cel puțin 10 zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin trei zile înaintea celor extraordinare în cazul ședințelor consiliului raional; și cu cel puțin cinci zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin trei zile înaintea celor extraordinare în cazul ședințelor consiliului local) și va include obligatoriu data, ora, locul desfășurării ședinței și ordinea de zi a acesteia.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

6. Pentru a nu limita dreptul și posibilitatea cetățenilor de a cunoaște conținutul proiectelor de decizii și a materialelor aferente, care sunt discutate în ședințele autorităților administrației publice raionale și locale, acestea trebuie obligatoriu făcute publice, cu utilizarea instrumentelor electronice moderne de publicare a informațiilor.
7. Este important ca autoritățile publice locale să respecte legislația privind accesul la informație, să răspundă cererilor adresate și să furnizeze informațiile solicitate de persoanele fizice, persoanele juridice, mass-media și alte părți interesate.

Transparența procesului decizional

8. Orice proiect de decizie, care poate avea impact social, economic, de mediu (asupra modului de viață și a drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice), trebuie să treacă în mod obligatoriu prin procedura consultărilor publice, cu anunțarea pe pagina web despre inițierea acestui proces.
9. Autoritățile publice trebuie să înregistreze toate recomandările părților interesate parvenite pe parcursul desfășurării consultării publice a proiectului de decizie și să le includă în sinteza recomandărilor, care este făcută publică prin informarea generală până la adoptarea deciziei respective.
10. Este oportun de a institui și consolida platforme și mecanisme la nivel raional și local de cooperare și parteneriat continuu și eficient între autoritățile administrației publice raionale și locale și societatea civilă. Cele mai eficiente astfel de platforme sunt grupurile de lucru și consiliile consultative care participă la procesul decizional.
11. Autoritățile administrației publice locale trebuie să-și aprobe și să comunice publicului în mod obligatoriu reguli interne de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, în baza prevederilor legale cuprinse în actele normative ce reglementează transparența în procesul decizional.
12. Fiecare autoritate publică trebuie să își desemneze și să instruiască coordonatorul procesului de consultare publică, care este responsabil pentru asigurarea transparenței procesului decizional din autoritatea respectivă. Informația cu privire la numele și datele de contact ale coordonatorului procesului de consultare publică în procesul decizional trebuie să fie plasate pe pagina web oficială a autorității publice locale.
13. Autoritățile administrației publice locale trebuie să întocmească și să aducă la cunoștința publicului rapoartele privind transparența în procesul decizional, care cuprind informații de ordin public.
14. Autoritățile administrației publice locale trebuie să asigure permanent accesul cetățenilor la ședințele Consiliului local și ale comisiilor sale de specialitate.
15. Un instrument modern de sporire a transparenței în activitatea autorităților publice raionale și locale îl reprezintă înregistrarea video/audio a ședințelor consiliului raional și local, iar paginile web să stocheze în arhiva lor astfel de înregistrări.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

16. Informarea publicului trebuie să fie prezentă la toate etapele procesului decizional, inclusiv prin publicarea deciziilor adoptate de către autoritățile publice raionale și locale, pentru a arăta în ce măsură au fost luate în calcul propunerile și recomandările cetățenilor, a organizațiilor nonguvernamentale și a altor factori interesați.

Achiziții publice

17. Se recomandă autorităților administrației publice locale de toate nivelurile, în calitate de autorități contractante, să respecte prevederile cadrului legal, asigurând transparența la toate etapele procesului de achiziții publice.

18. Este importantă publicarea planului anual de achiziții publice pe pagina web a autorității în termen de 15 zile de la aprobarea acestuia și în termen de 5 zile de la modificarea acestuia, așa cum prevede pct.18 din Regulamentul privind planificarea contractelor de achiziții publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1419/2016.

19. Reiterăm necesitatea de informare a cetățenilor prin intermediul pagini web despre procedurile de achiziție lansate de către autoritate, atât cele de valoare mare (LD, COP), cât și cele de valoare mică, prin publicarea anunțurilor de participare sau, cel puțin a link-ului la sistemul MTender pentru procedurile desfășurate electronic.

20. Este necesar de publicat anunțurile de atribuire/deciziile procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice, indiferent de valoarea acestora, astfel încât comunicarea locală să fie informată despre rezultatele oricărui proces de achiziție.

21. Recomandăm asigurarea transparenței achizițiilor de valoare mică prin includerea acestora în planul anual de achiziții publice al APL, publicarea rezultatelor procedurilor, precum și a dării de seamă anuale cu privire la contractele de achiziții de valoare mică.

22. Deși în Republica Moldova nu este obligatoriu, se impune publicarea contractelor de achiziții pe pagina web a autorităților publice locale, astfel ca și publicul larg să aibă posibilitatea să monitorizeze executarea acestora. Totodată, este important ca cetățenii să poată ușor găsi un anumit contract pe pagina web după un șir de criterii, precum data încheierii contractului, denumirea agentului economic, suma contractului, tipul produselor, serviciilor, lucrărilor etc.

Administrarea proprietății publice

23. Pentru a spori transparența în administrarea patrimoniului, autoritățile publice locale trebuie să publice pe paginile web informațiile referitoare la patrimoniul pe care îl dețin și îl administrează (terenuri și bunuri imobile), precum și orice informație ce ține de înstrăinarea și transmiterea în gestiune a bunurilor către persoane terțe - anunțurile privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locățione/arendă a bunurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale și informațiile cu privire la rezultatele licitațiilor.

Bugetarea

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

24. Proiectul bugetului raional și local trebuie supus obligatoriu consultărilor publice, cu publicarea anunțului de organizare a consultărilor publice, proiectului bugetului, a unei note explicative, care să descrie și să justifice toate elementele de venituri și cheltuieli ale bugetului. Pentru implicarea plenară a publicului în procesul bugetar și obținerea recomandărilor utile, autoritățile publice raionale și locale au responsabilitatea de a organiza consultări publice pe parcursul anului și la etapele de planificare bugetară.
25. Adoptarea și executarea bugetului trebuie să se facă în condiții de transparență maximă, cu publicarea bugetului și a rapoartelor privind executarea acestuia pe paginile web.
26. Autoritățile publice trebuie să depună eforturi pentru realizarea unui instrument eficient de implicare a cetățenilor în deciziile de dezvoltare a localității – bugetarea participativă. Pentru transparentizarea acestui proces, pe paginile web ale autorităților publice locale vor fi publicate proiectele depuse de către cetățeni în cadrul bugetării participative și proiectele câștigătoare selectate.

Resursele umane

27. Administrațiile publice locale trebuie să asigure accesul publicului la toate informațiile ce se referă la selectarea și angajarea cadrelor în serviciu public. În acest sens, pe paginile web urmează să fie publicate următoarele informații:
  - funcțiile vacante existente în serviciul public, incluzând descrierea postului pentru funcția vacantă și cerințele de calificare față de candidații pentru funcțiile vacante;
  - numărul și numele candidaților care au participat la concursurile de selecție pentru posturile vacante;
  - rezultatele concursurilor de selecție, cu informații privind evaluarea comisiei de selectare a candidaților și clasamentul solicitanților.

Etica și conflictul de interese

28. Pentru a preveni conflictele de interese și actele de corupție, de a stabili anumite standarde profesionale, este necesară elaborarea și publicarea unui Cod de etică pentru funcționarii publici și a unui Cod etic pentru aleșii locali, care conțin prevederi care se referă la mită, conflicte de interese, cadouri, alte riscuri și proceduri de urmat în fiecare caz pentru subiecții responsabili.
29. În scopul consolidării integrității instituționale, autoritățile publice locale trebuie să dispună de regulamente și alte informații referitoare la denunțarea manifestărilor de corupție, proceduri privind recepționarea, înregistrarea și examinarea în condiții de confidențialitate a dezvăluirilor interne ale practicilor ilegale și a avertizărilor de integritate, registre de evidență (a cadourilor, a riscurilor etc.), alte instrumente de integritate prevăzute de cadrul normativ național.
30. Autoritățile publice locale trebuie să dispună și să aducă la cunoștința publicului instrumentele de raportare a comportamentului lipsit de etică și a faptelor de corupție în

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

cadrul autorității publice (linie telefonică, formular online etc.). Pentru ca instrumentele de raportare să fie eficiente, în cadrul autorităților publice trebuie să existe proceduri și garanții de protecție a avertizorilor actelor de corupție.

31. Autoritățile publice raionale au responsabilitatea de a aduce la cunoștința publicului planurile raionale anticorupție și de integritate, precum și de a elabora și publica rapoarte de monitorizare (semestriale) privind implementarea acțiunilor din aceste planuri.

Serviciile sociale

32. Administrațiile publice locale trebuie să informeze și să asigure accesul persoanelor/familiilor defavorizate la toate serviciile sociale și instituții de asistență socială existente. În acest sens, pe paginile web vor fi comunicate publicului programele de asistență socială adoptate, informații despre serviciile sociale furnizate de către unitatea administrativ-teritorială și modalitatea de aplicare pentru un potențial beneficiar.

Investiții, întreprinderi municipale și participarea în societățile comerciale

33. Autoritățile publice locale trebuie să asigure transparența tuturor programelor și a proiectelor de asistență, ale căror beneficiari sau executanți sunt. Aceste informații trebuie să se regăsească pe paginile web ale autorităților, în rubrici speciale, pentru facilitarea accesului cetățenilor la activitățile și rezultatele obținute în urma implementării acestora.
34. Autoritățile administrațiilor publice locale trebuie să-și orienteze eforturile spre asigurarea transparenței și profesionalismului în administrarea corporativă a întreprinderilor municipale și a societăților comerciale cu pachet majoritar deținute de către unitatea administrativ - teritorială. În acest sens, pe paginile web ale autorităților publice (fondatorii întreprinderilor) trebuie să fie plasate analizele financiare anuale ale tuturor întreprinderilor sus-menționate, ca publicul să fie informat referitor la indicatorii de performanță ai întreprinderilor, profiturile, pierderile și alți indicatori din activitatea întreprinderilor.

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

V. CLASAMENTUL DE TRANSPARENȚĂ

Clasamentul orașelor (municipiilor) și satelor (comunelor)

CLASAMENT	LOCALITATEA	CALIFICATIV INDICATORI DE TRANSPARENȚĂ (NR. PUNCTE)				MEDIA GENERALĂ (%)
		REALIZAT	PARȚIAL REALIZAT	NEREALIZAT	NU ESTE APLICABIL	
1	Cahul	39	6	8	2	76,99%
2	Bălți	36	14	5		73,15%
3	Cimișlia	30	5	20		57,23%
4	Fălești	27	11	15		57,11%
5	Ungheni	25	13	17		52,58%
6	Orhei	26	7	21	1	52,00%
7	Chișinău	24	11	19		50,52%
8	Varnița	25	5	23		50,02%
9	Călărași	27	4	24		47,41%
10	Strășeni	18	17	17		44,41%
11	Căușeni	22	3	28	2	43,21%
12	Ialoveni	20	10	25		41,86%
13	Sângerei	22	3	30		41,62%
14	Măgdăcești	20	2	29	4	40,37%
15	Rezina	20	7	28		40,21%
16	Cârpineni	17	14	22	2	40,02%
17	Budești	18	10	25	2	39,57%
18	Codru	17	15	23		39,09%
19	Glodeni	19	8	28		38,85%
20	Costești	19	5	31		37,23%
21	Soroca	17	11	27		36,90%
22	Cricova	15	11	27	2	34,51%
23	Comrat	17	6	32		34,17%
24	Ceadâr-Lunga	13	17	25		32,87%
25	Peresecina	15	10	30		32,76%
26	Briceni	12	16	24	3	32,34%
27	Telenești	13	14	28		31,25%
28	Râșcani	12	14	26	3	31,17%
29	Talmaza	13	10	29	3	30,76%
MEDIA						30,44%
30	Drochia	13	12	30		30,14%
31	Anenii Noi	15	5	35		30,03%
32	Leova	10	20	25		29,12%
33	Hâncești	12	8	35		26,18%

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

CLASAMENT	LOCALITATEA	CALIFICATIV INDICATORI DE TRANSPARENȚĂ (NR. PUNCTE)				MEDIA GENERALĂ (%)
		REALIZAT	PARȚIAL REALIZAT	NEREALIZAT	NU ESTE APLICABIL	
34	Edineț	12	8	35		26,15%
35	Florești	10	13	31	1	25,73%
36	Ștefan Vodă	7	20	25	3	25,05%
37	Dondușeni	10	11	34		24,20%
38	Zaim	10	10	35		23,66%
39	Copceac	11	6	38		23,27%
40	Vulcănești	11	6	38		23,27%
41	Trușeni	8	14	31	2	23,02%
42	Durlești	10	5	35	5	23,00%
43	Ocnîța	9	10	35	1	22,15%
44	Basarabeasca	7	14	34		20,32%
45	Sângera	9	7	39		20,21%
46	Gura-Galbenă	7	9	39		17,62%
47	Cupcini	7	7	38	3	17,42%
48	Pelinia	8	4	41	2	17,35%
49	Criuleni	7	8	40		17,05%
50	Sipoteni	7	7	41		16,51%
51	Taraclia	7	7	41		16,51%
52	Nisporeni	6	6	41	2	14,69%
53	Ruseștii Noi	7	2	46		13,78%
54	Băcioi	4	7	44		11,11%
55	Baurci	3	7	45		9,21%
56	Otaci	4	1	50		7,84%
57	Larga	3	4	48		7,59%
58	Congaz	1	6	48		5,07%
59	Corjeuți	2	1	52		4,14%
60	Chișcăreni	0	0	55		0%

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

Clasamentul raioanelor

CLASAMENT	RAION	CALIFICATIV INDICATORI DE TRANSPARENTĂ (NR. PUNCTE)				MEDIA GENERALĂ (%)
		REALIZAT	PARȚIAL REALIZAT	NEREALIZAT	NU ESTE APLICABIL	
1	Strășeni	32	14	8	2	66,97%
2	Criuleni	33	11	12		64,78%
3	Fălești	33	9	14		63,73%
4	Cimișlia	29	10	17		57,17%
5	Ungheni	28	9	17	2	56,81%
6	Căușeni	28	3	23	2	53,45%
7	Râșcani	26	10	20		51,77%
8	Leova	24	16	16		51,38%
9	Cahul	26	9	21		51,23%
10	Soroca	25	10	21		49,97%
11	Basarabeasca	26	5	25		49,07%
12	Ștefan Vodă	21	17	18		46,62%
13	Șoldănești	24	6	26		46,01%
14	Dubăsari	24	5	27		45,57%
15	Florești	21	8	24		44,13%
16	Cantemir	21	9	26		42,33%
	MEDIA					42,22%
17	Edineț	22	5	29		41,97%
18	Ocița	18	12	24	2	39,96%
19	Telenești	19	7	30		37,65%
20	Drochia	16	11	26		36,41%
21	Orhei	14	21	21		36,25%
22	Călărași	17	6	30	3	35,49%
23	Ialoveni	16	11	29		34,48%
24	Rezina	16	10	30		33,94%
25	Hâncești	17	3	34		33,15%
26	Dondușeni	12	14	30		28,90%
27	Glodeni	12	14	30		28,90%
28	Nisporeni	13	6	37		26,41%
29	Anenii Noi	11	8	37		23,89%
30	Briceni	7	9	40		17,33%
31	Taraclia	5	8	43		13,19%
32	Sângerei	-	-	-	-	-

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

BIBLIOGRAFIE

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994
2. Legea privind accesul la informație nr.982/2000
3. Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018
4. Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional
5. Legea cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală nr.246/2017
6. Legea privind achizițiile publice nr.131/2017
7. Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate
8. Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale
9. Legea integrității nr.82/2017
10. Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate
11. Codul contravențional nr.218/2008
12. Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.56/2017
13. Hotărârea Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional
14. Hotărârea Guvernului nr.188/2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua internet
15. Hotărârea Guvernului nr.665/2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică
16. Regulamentul cu privire la ocuparea funcției publice prin concurs, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.201/2009
17. Hotărârea Guvernului nr.23/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvăluirilor practicilor ilegale
18. Hotărârea Guvernului nr.116/2020 privind regimul juridic al cadourilor
19. Open Budget Index 2019
20. Paginile web ale consiliilor raionale (32 pagini web)
21. Paginile web ale primăriilor orașelor/satelor (57 pagini web)
22. Chestionarele completate de către APL I (39 de chestionare) și APL II (28 de chestionare)
23. www.declaratii.ani.md
24. www.cna.md
25. www.mf.gov.md
26. www.cancelaria.gov.md
27. www.actelocale.gov.md
28. www.mtender.gov.md
29. www.achizitii.md
30. www.e-licitatie.md
31. www.tender.gov.md
32. www.legis.md

This project is funded
by the European Union

www.viitorul.org

33. www.facebook.com

34. www.youtube.com

 Dezvoltarea
Societății Civile
la nivel local în RM

 Expert-Grup
Centru Analitic Independent